

Payí Poro Romiyo ηweáyí nání eanínarini.

Payí rina Jisasoyá siyikíyi aŋí yoí Romiyo ηweagíayí nání Poro niriri eanínarini. Aŋí api, Itari piropenisíyo ikwíróniŋípi aŋí ami ami ikwíróniŋíyo seáyi e imónini. E Romiyí mixí ináyí Sisaoyí riniyo ηweaagípirini.

Payí rina Poro Koriniyo niŋweámáná apixí Pibíyi riniŋími neari wiowáriŋnarini. Sini Romiyo bi memé ejími neari wiowáriŋnarini. Ayí nijá nimóniro re oyaiwípoinirí niriri eaninigini, “Ámá níni íwí yarigíayí imónijo. Wigí íwí neríŋipimi dání Gorixo tíni xepixepá rónijoi. Íwí ikaxí Moseso niriri eanípi nixídiríŋípimi dání ámá wé rónijí wí imónipaxímani. Sa Gorixomi xewaxo Jisasomi diŋí niwikwíroríŋípimi dání oyá siŋwíyo dání wé rónijí imóniro ámi o tíni nawíni imóniro epaxírini.” oyaiwípoinirí niriri eaninigini.

1 ¹Poroni payí rina neari mónapariŋini. Nioni Kiraisí Jisasoyá xiňáiníniŋí nimóniri yariŋá wonirini. Gorixo wáí nurimeiaríŋí wo imóníwiniginiří wéyo íá numíriri oyá xwiýá yayí neainariŋípi nurimeíwínginiří nírpíeari niŋonirini. ²Xwiýáapi o ejíná xegí wíá rókiamoagíáwa niriro ríwamíŋí lwiýái riniŋíyo eagíápimi dání nineariri símí e tiniŋípirini. ³Xwiýá yayí neainariŋíapi xegí xewaxo nání riniŋípirini. O aga ámá nimóniríná imóniŋípi nání diŋí nimoranéná re yaiwiaríŋwárini, “Mixí ináyí Depitoyá iyí axípá imóniŋíyí woríani?” yaiwiaríŋwárini. ⁴Kwíyí xegí bi o imóniŋípi nání diŋí nimoranéná re yaiwiaríŋwárini, “Gorixo ejí sixí eániŋí xio imóniŋípi ayá wí siwá neairi xwáriþáyo dání owiápíñimeaniri ámi siŋí wimixiri neríŋípimi dání réniŋí nearíŋírani, ‘Gí niiwaxorini.’ nearíŋírani?” yaiwiaríŋwárini. O Jisasi Kiraiso negí Ámináo nání rariŋini. ⁵Omi dánini Gorixo wá nineawianiri xegí wáí wurimeiarigíáwa oimónípoinirí nearípeaŋírini. None wáí wurimeiarína émáyí xixegíni níni wí wí diŋí “Xwiýáapi nepariní.” yaiwiro sini píří miwiaški aríá yímigí wiro éřírixiniri nearípeaŋírini. Kiraisomí e wiířírixiniri nearípeaŋírini. ⁶Seyíné eni ayí wiýinérini. Jisasi Kiraiso xíoyá imónipíri nání wéyo íá seaumiríŋí wiýinérini. ⁷Aŋí Romiyo ηweagíayíne —Ámá Gorixo diŋí sixí seayiri nioniyá oimónípoinirí wéyo íá seaumiríri ejíyínérini. Seyíné nání nioni payí rina neari mónapariŋini.

“Negí ápo Gorixo tñi Áminá Jisasi Kiraiso tñi awaú wá seawianiri seyíné niwayiróniro ḷweapíri náni seaiiri éisixini.” nimónarini.

“ ‘Romiyíné siywí seaníimigini.’ nimónarini.” urijí nánirini.

⁸ Payí rina nearíná xámí ripi osearimini. Ají nimini xwiyíá ripi íá menárarijagía náni gí Gorixomí yayí wiarijini, “Romíyo ḷweagíá Jisasomi xídarigíáyí pírániñj diñj wíkwíroarijoi.” Xwiyíá api ají nimini íá menárarijagía náni seyíné niyínéni náni yayí wiarijini. Jisaso neaijípimi dání seyíné e yarijagía náni Gorixomí yayí wiarijini.

⁹ Xewaniño —O e éwiniginiri níriñjípi anijí miní niwiiríná xwiyíá xegí xewaxo náni yayí neainarijípi wáí uriminiri náni yarijáorini. Xewaniño nioni xíomi rixiñj nuriríná sá bi miywéá íníná seyíné náni yarijí seawiarijápi náni anani sopijí opaxírini. ¹⁰ Omi rixiñj nuriríná seyíné tíñj e náni mibipaxí imónayiná ejagi aiwi agwi anani oyá diñj tñi bipaxí imóníimiginiri anipaxí yarijí wiarijáriní. ¹¹ Ayí ripi nánirini. Nioni seyíné tíñj e niseaímeari searéwapiyaríná seyíné kwíyípimi dání ámi bi tñi yóí imóniro síkkí ámi bi tñi nomixiga upíri náni nioni aga níbiri siywí seanimi náni nimónarini. ¹² Nioni seyíné niseaímearfná nionini ejí sixí seaímiximi náni maríái, seyíné eni Jisasomi diñj niwikwíroro pírániñj xídarinagía seaniri nioni eni diñj niwikwírori pírániñj xídarinagí naniro nerijípimi dání xixe ejí sixí ímixinani náni raríjini.

¹³ Gí nírixímeáyíné, seyíné ripi náni majíá epírixiniri náni áwanjí osearimini. Ayá wí seyíné tíñj e náni biiimiginiri nerí aí amipí bi píri nirakiayágí náni seyíné bi siní siywí miséanijáriní. “Nioni émá ami gími ḷweagíáyí tíñj e nemeri wáí uraríná wí aráa níniro Jisasomi diñj wíkwírogíápa segí wí eni nioni uraríná axípi wíkwíróírixiniri segí tñáminí biiimiginí.” nimónarini. ¹⁴ Nioni ámá niyoní kinixí imónigíáyorani, wauyí imónigíáyorani, diñj émí saímí mogíáyorani, majíá imónigíáyorani, ámá ayo niyoní xwiyíá yayí neainarijípi urimía náni yoxániñj inárinijini. ¹⁵ Ayináni nioni ámá Romí ḷweagíáyíné eni xwiyíá yayí seainipaxípi wáí searimía náni símí dípénarijini.

“Xwiyíá yayí neainarijípimi dání Gorixo yeáyí neayimixemeaarijírini.” urijí nánirini.

¹⁶ Xwiyíá yayí neainarijípimi dání Gorixo diñj wíkwíróíayo niyoní — Xámi Judayo yeáyí uyimixemeari émáyo eni yeáyí uyimixemeari epaxí ejagi náni xwiyíá apí náni nioni ayá bi mé anani wáí rimearinjáriní.

¹⁷ Ayináni nene “Gorixo arige nerí ámá ámi wé róniñj xío imónijípi wimixinjárfani?” niyaiwirane ududí neainipaxímani. Ayí ripi nánirini. Xwiyíá yayí neainarijípimi dání Gorixo wíá réniñj neaókímixáriñjírini. Ámá Jisasomi iwamíó dání diñj niwikwíróá numáná ámi xegí bi mé sa anijí wíkwíroarigíáyí, ayí wé rónigíáyí wimixinjírini. Bikwíyo dání re

níriniri eániñípi, “Ámá Gorixoní diñí nikwíróagía náni ‘Wé rónigíárini.’ ráriñayí diñí niyimiñí tígíayí imónipírárini.” níriniri eániñípi nioni searariñápi tíni xixeni imóniñagí náni searariñini.

Ámá Gorixomi ríwí umogíá nánirini.

¹⁸ Gorixo ámá wé róniñj xío wimónariñípi mé rikikiríó yarigíayí —Ayí wigí rikikiríó yarigíápi neróná Gorixo náni njíá imónipaxí imóniñípi ríwímini mamoarigíáyírini. Ámá ayí náni Gorixo ajiñami dání wikí wóniagí náni pirí umamoiñípi rixa siñáni piaumímí inini. ¹⁹ Ayí ripí náni rariñini. Gorixo ámá xío náni re yaiwipaxípi, “O imóniñípi, ayí apí ría imónini?” yaiwipaxípi yumí miwimóní siñáni imónini. Gorixo xewaniño imóniñípi náni siwá winiñí ejagi náni rariñini. ²⁰ Xewaniño imóniñípi —Apí siñwí tíni siñwí winipaxí mimóniñagí aí ejíná ajiña imixíri xwiári imixíri eje dání ámá apími siñwí niwiniríná “Xío imóniñípi, ayí apíriñani?” yaiwipaxírini. “Ejí amípi apí imixijo eániñípi ná ríwíyo aí wí samiñí weníámani.” yaiwiri “Xío imixiñípmi xegí bi niwimóniri náni aga seáyi e ría wimónini?” yaiwiri epaxírini. Ayináni ámá Gorixomi wí yapí re uréwapiyipaxí menini. “Nioni joxi imóniñípi náni majíá nimóniri náni nipikwini mimóniñí ejáonirini.” uripaxí menini. ²¹ Ejíná ámá ayí sini xixeni “Gorixo apí ría imónini?” niyaiwiro aiwi re egíawixini. O Iwjáo ejagi náni wé íkwiajwíyo tipaxípa mitipa ero amípi xío imixiñípi náni yayí miwipa ero wigí diñí nímoríná majímajíá ikáriniro diñí xeywíni nimóá núíasáná diñí ríá xeyánigíayí imóniro egíawixini. ²² “Diñí émi saímí mojwaénerini.” niriro aiwi majímajíá ikárinigíayí nimóniro ²³ Iwjáá mipé anijí imóniñjomí mumíminí ríwí numoro mimóní Iwjáá bi fá oxiraneyírino ámáraní, ijíraní, odipíraní, naļwí onimiápiarani, xopaikigí bi nimixiro “Negí Iwjáá imóniñípi, ayí ripirini.” rigíawixini.

Ámá Gorixomi ríwí numoríná egíápi nánirini.

²⁴ Gorixo ámá e majímajíá nikáriniro yariñagía niwiniríná wigí íeapá winariñípmi dání sítí imóniñípmi xe oikiripeánípoyiniri siñwí winiñinigini. Siñwí e winíagi wiwaninjíyí piaxí eámixinigíawixini. ²⁵ Ayí ripí náni Gorixo e ejírini. Ámá ayí nepa imóniñí Gorixo náni pi ríwí umoro yapí imóniñípi fá xiriro nemáná amípi níni imixiñjomí —O anijí miní yayí umepaxorini. “Ámá níni e éfrixini.” nimónariñorini. Omi yayí numero fá mixíri xío imixiñípmi fá xiriro wéyo umero yariñagía náni Gorixo e ejírini. ²⁶ Ayináni Gorixo wigí íeapá winariñípmi dání piaxí weánipaxí imóniñípi xe oikiripeánípoyiniri siñwí winíagi apixíwa oxí nimeániríná xiriníírixiniri imóniñípi píni niwiáriro apixí wí tíni nipikwini mimóniñípi niga ugíawixini. ²⁷ Oxowa ení apixí nimearo xiríírixiniri imóniñípi píni niwiáriro “Oxí wíá tíni fwí oinaneyí.” niyaiwiro aga símí nixeadípéniróná oxí wíá wíá tíni fwí niníro piaxí

weánipaxí imónijípi inigfawixini. Ayináni “Wigí néra ugíápi tíni xixeni pirí Gorixo umamojípi rixa wímeajírini.” rarijini.

²⁸ Ámá “Gorixo apí imónijoríani?” niwaiwiro símí e mitinipa yarijagía náni o wigí “Sípí e e oyaneyi.” yaiwiariígíápi náni xe miójí niga úírixiniri sijwí winiñinigini. Siywí e winiñí ejagi náni ayí amipí nipikwini mimónijí ámá mepaxí imónijípi néra nuro re yarigíárini. ²⁹ Nipikwini mimónijí níni náni miójí iniro rikikiríó epaxí imónijí níni náni miójí iniro animí yariá epaxí imónijí níni náni miójí iniro “Ámá wí ráj omeárinípoyi.” yaiwiariígíápi náni miójí iniro yarigíárini. Apíni yarigíámani. Rípi ení ayá wí yarigíárini. Siywí íwí wiñiro “Amipí apí nioní meapaxípírini.” bi onimiápí miyaiwí ayá wí yaiwiwo niwiápíñimearo ámá pikiro símráxwiró ero yapí wíwapiyiyo ámá wí náni nurírná sipí owímeaniri uriro únúniñí wikáriro mimayíó wiro ³⁰ xwiyíapai ujwiráriro Gorixo náni símí tíni ero ámáyo xixewiámí riniro mixí kíniro mixí meakíniro sipí imónijí ámá sini nijfá mimónigíápi éwapíniro xináixaneyo manjí wiajkiro yarigíárini. ³¹ Rípi ení yarigíárini. Majfá ikáriniro dijí ujwiráripaxí mimónipa ero wíyo dijí sipí miwipa ero wá miwianipa ero yarigíárini. ³² E yarigíáyí Gorixo re rárijípi náni nijfá nimóniro aiwi, “Ámá sipí apí yarigíáyí wí sijí upaxímani. Pepaxírini.” rárijípi náni nijfá nimóniro aiwi sipí apí imónijípimi nixídá nuro apíni mé sipí seáyí e imónijí rípi ení nero íwí apí néra warigíáyo weyí ayá wí meararigíárini.

“Gorixo ámá niyoní mí ómómiximí neríná wigí egíápi tíni xixeni wiinírárini.” urijí nánirini.

2 ¹Ayináni ámá wíyo xwiyíá umeararigíá wiýinéni wiýinéni bi osearimini. Síá yoparíyimi Gorixo ámá niyoní mí ómómiximí yaríná “Ayí náni íwí apí ejárini.” uripaxí imónijípi tígíáyínémani. Ayí rípi nánirini. Ámá íwí yarigíápi náni xwiyíá umeararigíáyíné, seyíné ení íwí axípi yarigíáyíné ejagi náni wíniyo xwiyíá numeariróná sewaniñýiné eníñijí mearinarigíá ejagi náni Gorixo mí ómómiximí seaiaríná xwiyíá bi uripaxí imónipírámani. ²Rípi niyaiwiri nijfá imónijwini, “Ámá sipí e yarigíáyo Gorixo xwiyíá numeáriri pirí numamoríná xejwíni bi mé xixeni ayo ría wiarini?” yaiwiwini. ³Íwí axípi nero aí segí wíniyí íwí yarigíápi náni xwiyíá umeararigíáyíné, wíniyo numeariróná segí axípi egíápi náni píoi yaiwinarijoi? “Xwiyíá Gorixo neameáriníápimi ananí múropaxenerini.” riyaiwinarijoi? ⁴Gorixo segí íwí yarigíápi ríwíminí omamópoyiniri wá niseawianiri seaiñípi náni majfá nimóniróná rípi ení riseaimónarini, “O wá ayá wí neawianiri pirí apaxí mé mineamamó erí okinimónípoyiniri xwapí ayá wí xwayí naniri ñweari yarijípi peayí wianipaxí imónijípi yarini.” riseaimónarini? ⁵Oweoí, seyíné dijí wakísí niniróná segí íwí yarigíápi ríwíminí mimamoarigíáyo dání síá Gorixo

sipí ámá yarigíápi náni wikí ríá ápiawíniijí niweri pirí umamoníáyi náni xío pirí seamamoníápi wíni wíni ikwíkwaramíniijí yárarijoi. ⁶ Bikwíyo re níriniri eániijípa, “Goríxo ámáyo pirí numamoríná woni woni xixegíni wigí néra ugíápi tñi xixeni píri umamoníárini.” níriniri eániijípa eníárini. ⁷ Ámá Goríxo yayí neameri seáyi e neaimixíri negí wará urí mepaxí neaimixíri dijí niyimijí tíjwaéne neaimixíri éwiniginíri epaxípi tñi xixeni nero píni miwiári anijí miní yarigíáyo o pirí numamoríná dijí niyimijí tígíáyí imónipíri náni wimixiníárini. ⁸ E nerí aí ámá wiwaniijíyí nánini dijí nimóniro xwiyíá nepaxíijí imónijípi aríkwíkwí niwiro nípíkwíni mimónijípími xídarigíáyo pirí numamoríná xegí wilí ríá ápiawíniijí wearijípími dání pirí umamoníárini.

⁹ Ámá sipí yarigíá ayí ayo xeanijí mimenijíwí ayikwí miripaxí imónijípi wímeaníárini. Judayí e yarigíáyo ajiipaxí niwímeari aí émáyí e yarigíáyo eni wímeaníárini. ¹⁰ Api e niwiri aí ámá naají yarigíá ayí ayo seáyi e umeri wé ikwiajwíyo ɣwíráriri niwayiróniro ɣweapíri náni wiiri eníárini. Judayí e yarigíáyo ajiipaxí e niwiiri aí émáyo eni wiiníárini. ¹¹ Goríxo ámáyo pirí numamoríná símí símí e nimerí pirí umamoníámaní. Sa ámá wigí egíápi tñi xixeni pirí umamoníá ejagi náni rarijini. ¹² Ámá Goríxoyá ɣwí ikaxí eániijípi mayí nimóniro íwí yarigíáyí anínipíri náni xwiyíá numeárírná ɣwí ikaxí eániijípími dání numeáriri “Joxí xwiyíá e eániijí apí niwíakiri ejríani?” nuríri umeárírnámaní. E nerí aí ɣwí ikaxí eániijípi tígíá íwí yarigíáyo o apimi dání xwiyíá nuríri umeárírníárini. ¹³ Ayí ripí nánirini. Ámá xíoyá ɣwí ikaxí eániijípími nepa mixídí surímá aríá wiáríyí náni Goríxo dijí re yaiwiníámaní, “Nioniyá sijwíyo dání wé rónijí imónigíáyíríani?” yaiwiníámaní. Ámá aríá niwimáná xixeni xídarigíáyí nánini “Wé rónijí imónigíáyírini.” ráriníárini. ¹⁴ Émáyí — Ayí ɣwí ikaxí eániijípi mayí imónigíáyírini. Ayí wigí dijí tñi ɣwí ikaxí eániijípi ríniijípa nerónayí, ɣwí ikaxí eániijípi mayí imónijagía aiwi wigí dijíyo dání re yaiwiarigíárini, “Mepaxí imóniri anani nepaxí imóniri ejípi, ayí apíríani?” yaiwiarigíárini. ¹⁵ Ayí pí pí neróná wigí dijíyo dání “Nioni e neríná sipí ríá yarijini?” yaiwiníro “E neríná naají ríá yarijini?” yaiwiníro yarigíápi siwá réniijí inarigíárini. Ʉwí ikaxí Biqwíyo eániijípa negí xwioxíyo eni axípi éniijí reánini? Siwá éniijí inarigíárini. ¹⁶ Xwiyíá yayí neainarijí nioní rarijápi ríniijípa síá Goríxo xegí xewaxo Jisasomi dání ámá wigí egíápirani, dijí ínimi ikwíroarigíápirani aí, piriró winíáyi imónáná ámá niyoní wigí egíápi tñi xixeni pirí umamoníárini.

**“Judayí ɣwí ikaxí eániijípími dijí niwikwíroro
aí wiaíkiarigíárini.” urijí nánirini.**

¹⁷ E nerí aí wiýiné “Nene Judayí wíriniijwaénerini.” rínarigíáyíne re yarigíárini. Ʉwí ikaxí Moseso eanípími dijí niwikwíroróná “Negí apimi xídaríjwápími dání Goríxo yeáyí neayimixemeáníárini.” ríro

seáyi e nimeniro “Ámá Gorixoyá ayá tíjwaéne imóniñwini.” riro yarigíárini. 18 Seáyi e nimeniro “Gorixo ámá e éfrixiniri wimónarijípi tíni xixeni rixa njíá imóniñwini.” riro “Ijwí ikaxí eániñípimi dání nearéwapiyigíene ejagi náni nañí imóniñípimi sijwí mí nómixirane ‘Apí nañí imóniñípirini.’ ripaxenerini.” riro yarigíárini. 19 “Ámá sijwí supárigíáyo nene sijwí tíjwaéne anani nipemeámi upaxenerini.” yaiwinarigíápa seyíné diñí re niyaiwiniro diñí síjá eániro, “Émáyo uréwapiyipaxí imónigíáyí ámá wímani. Ayí nenenirini.” niyaiwiniro diñí síjá eániro “Émáyo Gorixo náni majá nero siá yiniñímíniñí emearigíáyo wíá wókímixipaxí imónigíáyí ámá wímani. Ayí nenenirini.” yaiwiniro yarigíárini. 20 “Ámá diñí mamó neri arfkí yarigíáyo ayiyumí wipaxí imónigíáyí, ayí nenerini.” yaiwiniro “Ámá sini niaíwí diñí mogíáyo uréwapiyipaxí imónigíáyí, ayí nenerini.” yaiwiniro “Ijwí ikaxí eániñípí tíjwaéne ejagwi náni mfkí amipí náni njíá imónirane nepaxiñí imóniñípini rírane yariñwaénerini.” yaiwiniro yarigíárini. 21 Seyíné e e niyaiwiga warigíápi nepa nimónirinayí, ámá wíyo uréwapiyarigíáyíné pí náni sewaninjyíne miréwapíni yarigíárini? Ámáyo “Íwí mimeapani.” nuriro aí seyíné eni íwí mimeá yarigíáyínérani? 22 “Meánigíáyíné, íwí minípani.” nuriro aí seyíné eni íwí miní yarigíáyínérani? “Ámá xopaikigí nimixiro ‘Negí ñwíápi, ayí ripirini.’ rariñápi náni xwíriá neainarini.” niriro aí seyíné aní ñwíá xopaikigí náni mirinjyó nipáwiro íwí mimeapa yarigíárani? 23 Weyí nimeniro “Ijwí ikaxí eániñípí tíjwaéne mimónipa rejwini?” rariñáyíné, apimi niwiaíkiriná pí náni “Ayí Gorixomi ayá miwimó wé íkwiajwíyo ujwíraráriñwini.” yaiwiarigíárini? 24 Judyayíné “Gorixomi xídarinjwini.” niriro aí sipí apí apí yarigíáyíné ejagi náni Bikwíyo xixeni ripí nirliniri eáni, “Sipí seyíné yarigíápmi dání émáyo Gorixomi ikayíwí umeararigíárini.” E nirliniri eániñípí seyíné náni xixeni rinini.

**“Ámá iyí símí sío wákwínarigíápimi dání Gorixoyá
imónarigíámaní.” urinjí nánirini.**

25 Judyayíné ijwí ikaxí eániñípimi xixeni nixídirónayí, segí siwí “Ámá o Gorixoyá imóniñí woríani?” yaiwipíri náni iyí símí sío wákwínarigíápi nañí seaiipaxí aí ijwí ikaxí eániñípimi niwiaíkirinayí, iyí símí sío niwákwníiro aí nañí seaiipaxí mimóní neri miwákwínigíáyí yapi imóniñjoi. 26 Ámá iyí símí sío miwákwínigíáyí ijwí ikaxí eániñípí xixeni nixídirónayí, iyí símí sío miwákwínigíá aí Gorixo “Ayí ámá nioniyáyírini.” yaiwiariñagi náni wákwínigíáyínijí imóniñjoi. 27 Judyayíné ijwí ikaxí eániñípí tígíáyíné imóniro iyí símí sío wákwníiro egíáyíné aí apimi wiaíkíánayí, émáyo —Ayí iyí símí sío miwákwínarigíáyírini. Ayí miwákwínigíá aí ijwí ikaxí eániñípí tíni xixeni yarigíápmi dání seyíné xwiyíá seaxekwímpaxí mimónipa epíriáraní? Oyí,

xwiyá seaxe kwímopaxí epíriárini. ²⁸ Ayí ripi náni seararijini.

Segí waráyo igí wegíá bimi dání ámá Gorixoyá imónarigíámani.

Wákwínarijí ámá Gorixoyá wimixipaxí imónijípi eni iyí símí seyíné síó wákwínarigíápimani. ²⁹ Oweoi, ámá nepa Gorixoyá imónigíáyí wigí xwioxíyo íními dání e imónarigíárini. Wákwínarijí ámá xíoyá wimixipaxí imónijípi, ayí wigí dijíyo dání imónarigíárini. Ijví ikaxí eáni jípi xídarigíápimi dání maríái, kwíyí Gorixoyápimi dání ámá oyá imónarigíárini. Ámá e imónigíáyo wníyí seáyi e umepírámani. Gorixoní umeníárini.

“Judayí xwiyá Gorixoyá eáni jípi tígíáyírini.” urínjí nánirini.

3 ¹ Ámá iyí símí síó wákwínarigíápimi dání Gorixoyá imónipaxí menjagi náni píyo dání Judayene émáyo múroqwiní? Negí wákwínarijwápimi dání aga pí naqí neaíiariní? ² Ai, nene Judayene ejagwi náni amipí naqí bi bi obaxí neaímeanjírini. Naqí bi bi obaxíyí xiráni imónijípi, ayí ripirini. Gorixo xwiyá xíoyápi Judayí nixídiro mewééríxiníri neaiapijírini. ³ Judayí dijí niwikwíroro xwiyá apimi xaíwí fá mixiripa egíá ejagí náni píoi ripaxírini? “Ayí dijí niwikwíroro xaíwí fá mixiripa egíá náni Gorixo “Naqí e niseaiimírárini.” urárijípi aríá ikeamoníárini. Xixeni e eníámaní.” ripaxírini.” riseaimónarini? ⁴ Aga oweoi! Ámá níni yapí rarigíá imónijagía aí Gorixo náni wí e ripaxí menini. Nepáni niríri xegí rarijípi tíni xixeni yárarijorini. Bikwíyo dání axípi re rinini, “Ámá ‘Gorixoxi íwí nene ejwápi náni xwiyá neameárarijípi xixeni neameárarijíni.’ ríripírárini. Joxí xwiyá rimeáraníro yaríná xopírári wiríárini.” ríriňagi náni re yaiwiwini, “Gorixo rarijípi tíni xixeni yárarijoríani?” yaiwiwini. Ayináni “O xegí Judayo ‘E niseaiimírárini.’ urárijípi wí aríá ikeamoníámani.” seararijini.

⁵ E nerí aí Judayene Gorixomi maqí niwiaíkirane sipí ejwápími dání o neariňípi tíni xío xixeni píráni jípi xídaríjípi siňáni piaumímí ninirínayí, píoi ripaxírini? Ámá wí nene niwiaíkirane sipí yarijagwi siňwí nineaniríjyo dání “Neparini. Ámá wímani. Sa Gorixoní xío riňípi tíni xixeni yárarijorini.” yaiwiarijagía náni nene re ripaxírani, “Gorixo Judayene wikí nineaóniri pirí nineamamoríná nipikwini miyarinini.” ripaxírani? “Ámá dijí nipikwini mamó rarigíápa nimori ríá rarijini?” nimónarini. ⁶ Oweoi, wí e ripaxí menini. “Judayene sipí ejwápi náni Gorixo pirí nineamamoríná nipikwini miyarinini.” ripaxí ejánayí, o arige nerí ámá niyoní eni pirí umamopaxí imóniní? O ámá niyoní eni pirí umamopaxo ejagí náni wí e ripaxí menini. ⁷ Ámá wo re nírinigíni, “Ámá wí nioni Gorixomi maqíyo niwiaíkiri sipí yarijagi siňwí ninaniro re yaiwipíráoi, ‘Ámáyo xío xegí urarijípi símí e nítiníri xixeni xídaríjo, ayí ámá wímani. Sa Gorixoríni.’ E niyaiwiro omi yayí numerínayí, pí náni o nioni íwí éápi náni xwiyá níni meáriri pirí nímmamopaxírini? Sipí nioni

éápimi dáni ámá Gorixo yarijípi náni dijí naejí nimoro yarijagía náni nioni arige pirí nimamopaxírini?" Ámá wo e nírinigini. ⁸ Ámá o e nírinípi nepa ejánáyí, ámá wí nioní yapí ninixekwímoro repiyí "Poro e nira warijorini." rarigíápa axípi re oraneyi, "Naejí imónijípi siñáni imixani náni ne sipí néra owaneyi." oraneyi. E niseariri aí ámá e rarigíáyí xixeni xwiyáá meárinipíráriini.

"Ámá wé rónijí imónigíáyí wí menini." urijí nánirini.

⁹ Ayináni píoi raniréwini? "Judayene seáyi e imónijí bi neaímeají ejagi náni émáyo seáyi e wimónijwini." raniréwini? Wí e raniméwini. Ayí ripí nánirini. Nioní xámí níririná "Ámá nineneni Judayenerani, Gírikijenerani, negí íwí yarijwápi neaikwaripeaáriní." rixa ráriá ejagi náni wí e ripaxí menini. ¹⁰ Bíkwíyo dáni ripí ripí níra unijíyí nioní seararijápimi sopijí nonini. Bíkwíyo wí e ripí níriniri eánini, "Ámá wí aga wé rónigíá mimónijoí. Wo aí e mimónini. ¹¹ Ámá wí níjjá nimóniro 'Arige neri Gorixomi íními wurníminiréini?' yaiwiarigíámani. ¹² Níni omi ríwí umóagía náni oyá siñwíyo dáni rixa sipí imónijoí. Wí wé rónijí imónijípi yarigíámani. Wo aí e miyarínjíri." níriniri eánini. ¹³ Ámi wí e ripí eni níriniri eánini, "Wigí majýo dáni rarigíápi xwáripá oxoámioajáná piyaní eaarijípíniyí imónini. Yapí owíwapiyaneyiníro ayá wí níra warigíáriini. Weaxíá sidiñí norfná ámá pikiarijípa wigí xwiyáá níriróná axípi yarijíriini." eni níriniri eánini. ¹⁴ Ámi wí e ripí eni níriniri eánini, "Xwiyáá émáyo ikayíwí umeariro ramixiro yarigíápi wigí majýo magwí rároni." eni níriniri eánini. ¹⁵ Ámi wí e "Ayí ámá opikianeyiníri aga símí xeadípénarigíáriini. ¹⁶ Ayí nemerigíe aga uyínií niwikáráfasáná rixa 'Yeyí!' raríná píni niwiárimi warigíáyíriini. ¹⁷ Óí ámá niwayiróniro ñweapíri náni imónijíyimi wí warigíámani." eni níriniri eánini. ¹⁸ Ámi wí e "Ayí 'Gorixo seáyi e imónijoríani?' niyaiwiro wí wáyí wiarijíámani." eni níriniri eánini. Apí apí níra unijíyí nioní seararijápi tíni xixenirini.

¹⁹ Nene níjjá re imónijwini. Ámá níminí ñweagíáyí Gorixomi xwiyáá mají nexoámoro murípaxí imóniro oyá siñwíyo dáni xwiyáá meárinipaxí imóniro epíría náni pí pí ñwí ikaxí eániñjípimi dáni rinijípi Judayene, apími xídíírixiníri nearepeárijene neararini. ²⁰ Ayí ripí nánirini. Ámá wí "Ñwí ikaxí eániñjípimi pírániñjí oxídímini." niyaiwiro éíyí apí tíni xixeni mé wiwanijíyí "Nioní niwiaíkiri íwí éaoniríani?" niyaiwiniri níjjá e imónarigíáriini. Ayináni ámá ñwí ikaxí eániñjípimi nixídírijípimi dáni wí Gorixoyá siñwí tíñí e dáni wé rónigíáyí imónipírái menini.

"Ámá Jisasomi dijí wíkwíróáyí wé rónijoi." urijí nánirini.

²¹ E neri aí agwí ríná óí Gorixo xíoyá siñwí tíñí e dáni ámá wé rónipí imónipoyiníri wimixáriñjíyi xewaniño rixa siwá neainjíriini. Ñwí ikaxí

Moseso ejíná niriri eajípi tíni xwiyfá wíá rókiamoagfáwa niro eagíápi tíni apiaú óí agwi ríná Gorixo ámá wé róniñjí oimónípoyiniri wimixáriñjí náni niriri sopiñjí nori aiwí wé róniñjí apí ámá wiwaníñjí ñwí ikaxí eániñjípimi nixídriñjípimi dání imónipaxípimaní. Xegí bi imóniñjípírini. 22-23 Ayí ripi searariñjini. Gorixo ámá go go Jisasi Kiraisomi diñjí wikkwíroariñjagi niwiniríná “Gí wé róniñjí worini.” rárariñjírini. Ayí ripi nánirini. Ámá ninenení íwí nerane Gorixo seáyí e imóniñjí apí éfrixiníri imóniñjípí mé pisíí weáriñjáwa ejagwí náni o Judayo xegí bi wiiri émáyo xegí bi wiiri nerí yeáyí uyimixemeañámani. Diñjí wikkwíróiá giyí giyí náni náni o “Diñjí wikkwíroarigíayí, ayí gí wé rónigíayírini.” rárariñjírini. 24 Gorixo wíniyí ení xixe bi onípoyiniri mneaií wá nineawianiri Kiraisí Jisaso nineapeiríná nearoayíronjípimi dání “Gí wé rónigíayírini.” rárariñjírini. 25-26 O ámá “Jisaso nene anínaniginiri náni wayíá neapeiñjírani?” niyaiwiro diñjí wikkwíroarigíápípmi dání wigí íwí yarigíápi yokwarimí wiíimiginiri omi ámáyá siwjí anigé dání ridiyowániñjí wiáriñjírini. E neríná “Niiwaníñjoni wé róniñjí imóniñjípí tíni xixeni yariñjáriñi.” éniñjí niriri siwá neaiñjírini. Ayí ripi náni rariñjini. Ejíná dání Gorixo kikiíánijí nerí “Ámá íwí éíápi náni axína pírí oumamómíni.” miyaiwí sa nímúróá núsáná agwi ríná ámá náni “Neparini. Gorixo wé róniñjí imóniñjípí tíni xixeni yariñjorini.” yaiwipírúa náni xewaxomí e wiáriñjírini. Ayináni Jisasomí diñjí wikkwíróiá giyí giyí náni ananí “Wé rónigíayírini.” ripaxorini.

27 Ayináni ámá go “Iuwí ikaxí Moseso niriri eajípmi xídaríñjápípmi dání wé róniñjí imóniñjáonirini.” niriri mixí meaknípaxí imóniní? Oweoi, ñwí ikaxí eániñjípí xídarigíápípmi dání mariái, sa Jisasomí diñjí wikkwíroarigíápípmi dání wé rónigíayí imónarigíá ejagi náni ámá e ripaxí imónigíayí wí menini. 28 Ayináni re neaimónariñjírini, “Gorixo ‘Ámá ayí wé rónigíayírini.’ niráriñjína wigí ñwí ikaxí eániñjípí xídarigíápípmi dání rárariñjímaní. Jisasomí diñjí wikkwíroarigíápípmi dánini e rárariñjírini.” E nineaimóniri uréwapiyariñjwáriñi. 29 “Gorixo Judayoni yeáyí uyimixemeañá náni imóniñjorini.” riyaifiariñjoi? “Émáyo ení yeáyí uyimixemeañá náni mimóniñjorini.” riyaifiariñjoi? Oweoi, émáyo náni ení imóniñjorini. 30 O ná woní imónijo ejagi náni “Ámá ayí gí wé rónigíayírini.” niriríná bi bí yariñjagía niwinirínjípimi dání e rárinífámani. Ilyí símí sió wákwinigíayírani, sió miwákwinigíayírani, sa Jisasomí diñjí wikkwíroariñjagía niwinirínjípimi dánini “Wé róniñjí imónigíayírini.” rárinífámani. 31 Nene re niriranénayí, “Ámá Jisasomí diñjí wikkwíroarigíápípmi dánini Gorixo ‘Ayí wé rónigíayírini.’ rárariñjírini.” niriranénayí, “Iuwí ikaxí eániñjípí xwíá oiweniniri yariñjwini.” riseaimónarini? Aga oweoi! E niriranénayí, nepa ñwí ikaxí eániñjípimi síkíkí nomixiri yariñjwini.

“Ebíríamo Gorixomí diñjí wikkwíróagi náni
‘Wé róniñjorini.’ ráriñjírini.” uríñjí

4 ¹Negí arío írijo, Ebíríamo —O nene yapi imóniñjorini. O xegí ejípi náni diñjí nímorane “Gorixo apípmi dání ‘Ámá wé

rónigíáyírini.’ rárarijírani?” niriranéná píoi raníwini? 2-3 Arfo Ebiríamo xewanijo ejí neániri ejípimi dání Gorixo “Gí wé rónijorini.” nirárii sijwiriyí, xewanijo ananí mixí meakíninipaxírini. E nerí aí Bikwíyo dání píoi níriniri eánini? “Ebiríamo ‘Gorixo nepa nírarini.’ niywíriri dijí wíkwíróagi náni o náni Gorixo ‘Wé rónijorini’ yaiwiárijírini.” níriniri eánijagi náni Gorixoyá sijwí típjí e dání mixí meakíninipaxí wí mimónini. 4 Nene níjjá ripi imónijwápi náni dijí omoaneyí. Ámá wo o xegí nigwí omijí éipi náni nigwí wíáná, “Anípá wíípirini.” yaiwiárijwámani. “Xegí omijí éipi náni xíxeni wíípirini.” yaiwiárijwárini. 5 Nigwí omijí yarijwápi náni dijí e niywírane aí ámá Gorixo “Wé rónigíáyírini.” rárarijíyí náni dijí nimoranéná “Ayí wigí egíápi tíni xíxeni ría wiárini?” wí yaiwipaxímani. Ámá nioni gí ejí neániri yarijápimi dání Gorixo “Wé rónijorini.” oriniri mé sa omi —O ámá íwí yarigíáyí xíomi dijí wíkwíróagía niwiniríná ananí “Wé rónigíáyírini.” rárarijorini. Omi dijí niwíkwírorínayí, o “Ayí dijí nikwíroarijagía náni gí wé rónigíáyírini.” yaiwiárijírini. 6 Nioni seararijápi tíni xíxeni ejíná mixí ináyí Depito yayí ámá niiwanijoni ejí neániri píráni jí oemini ri yarigíápimi dání maríái, yayí dijí wíkwíroarijápi dání Gorixo “Gí wé rónigíáyírini.” rárfagi náni winarijípi náni xwiyíá bí eni nírirí re riñírini, 7 “Ámá wigí ríkíkirí yarigíápi Gorixo yokwarímí wiñjí giyí giyí yayí owinini. Ámá wigí íwí egíápi Gorixo rixa yokwarímí wiágí náni ámí ríwéná xwiyíá mimeárinipírá imónigíá giyí giyí yayí owinini. 8 Ámá wigí íwí egíápi náni Ámináo rixa dijí peá nímorí náni ámí ‘Sípí e ejoríani?’ miwaiwipa eníyí yayí owinini.” Depito e riñírini. 9 “Yayí ámá Gorixo ‘Wé rónigíáyínérini.’ urárijípimi dání winipaxí imónijípi, ayí ámá iyí símí só wákwíningíyí nánírini.” riseaimónarini? Sío miwákwíningíyí náni eni menirani? Bikwíyo xwiyíá re níriniri eánijípi, “Gorixomi Ebiríamo dijí wíkwíróagi náni ‘Gí wé rónijí worini.’ yaiwiárijírini.” níriniri eánijípi nene miijí iroarijwá ejagí náni re nimónarini, “Yayí apí só miwákwíningíyí náni enirini.” nimónarini. 10 Ebiríamo arige ejáná Gorixo “Wé rónijorini.” ráriñírini? Iyí símí rixa só wákwíningímirani, sini só miwákwíningímirani? Rixa só wákwíningáná maríái, sini só miwákwíningáná ráriñírini. 11 Ayí ríwíyoní Gorixo sekaxí re uriñinigíni, “Igí wejípi naineniríná ‘Nioni Gorixoyá wonírani?’ yaiwirína náni iyí símí só wákwínei.” uríagi o dijí sini só miwákwíningáná wíkwíróagi náni “Gorixo ‘Wé rónijorini.’ ráriñonírani?” yaiwini náni igí apí ejírini. Ayináni Ebiríamo ámá iyí símí só miwákwíningí aí Gorixomi dijí wíkwíróagía náni “Wé rónigíáyírini.” rárarijípi náni iwamíó épejo ejagí náni wigí xiáwo íriñónijí imónini. 12 Sío wákwíningíyí náni eni wigí xiáwo íriñónijí imónini. Dijí miwíkwíró síoni wákwíningíyí maríái, ámá só miwákwíniro aí Ebiríamo só miwákwíningáná Gorixomi

dijí wikkwíronjpa axípi wikkwíroarigíáyí náni eni wigí xiáwo íriñóniñí imóniní.

“Ebíríamo dijí wikkwíroariñípími dání Gorixo símimanjíyo dání uriñípí wímeanjírini.” uriñí nánirini.

¹³ Ebíríamo ɻwí ikaxí riniñípími xídarinagi nánirani, oyá iyí axípá imónigíáyí xídipírá eñagi nánirani, Gorixo xegí símimanjíyo dání “Dixí iyí axípá imónigíáyí tñi aŋí nimini segí imóninírini.” uriñímani. Xíomi dijí wikkwíróagi náni “Wé rónijorini.” ráriri símimanjíyo dání e uríri eñírini. ¹⁴ Ámá dijí miwikkwíró ɻwí ikaxí eániñípímini xídarigíáyo Gorixo Ebíríamomí símimanjíyo dání “E niseaiimírárini.” uriñípí nepa niwímearei sijwiriyí, ámá Gorixomi dijí wikkwíroarigíáyí surímá ero xwiyíá Gorixo uriñípí surímá xwiyáni uxewieáriri epaxírini. ¹⁵ Ayí ripí nánirini. Ámá ɻwí ikaxí eániñípímini xixeni oxídiminiri éíáyí wigí niwiaíkiriñípími dání Gorixo pirí umamoníápi náni yarigíárini. E nerí aí ɻwí ikaxí mìrinipa eñánayí, niwiaíkipaxí imóniñípí eni menini. ¹⁶ Ayináni Gorixo Ebíríamomí “Joxími dání ámá niyoní naŋí wiimírárini.” uriñípí ámáyo niwímeareiná xegí bi mimóní íníná ámáyo wá niwianiri anipá wiiariñápi tñi xixeni oimóniri náni ámáyí níni xíomi dijí wikkwíroarigíápími dániní owímeaniri eñírini. ɻwí ikaxí eániñípí tígíáyoní owímeaniri eñímani. Ebíríamo Gorixomi dijí wikkwíronjpa wikkwíroarigíá giyí giyo eni owímeaniri eñírini. O dijí wikkwíroariñwápi épeño eñagi náni nineneniyá negí arío íriñóniñí imóniñorini. ¹⁷ Bikwíyo xwiyíá ripí “Gorixoni ámá gwí wirí wirí obaxí ayá wí náni xiáwo íriñoxi imóníwiniginiri simixíini.” níriniri eániñípí nioni searariñápi tñi xixeni imóniñagí náni rarijini. Ayináni Gorixo —O ámá pegíáyí ámi wiápíñimeapíri náni dijí sixí uyiri amipí sini mimóniñípí oimóniri ríri yarijo, ayí orini. Ebíríamo dijí wikkwírojo, ayí axorini. Ayináni o “E niseaiimírárini.” uriñípí bi aríá mikeamonini. Sini símimanjí e tinini. ¹⁸ Ebíríamo Gorixo “Dixí ráriñawéyí obaxí e imónipírárini.” nírinípí xixeni ninímearei ámá gwí wirí wirí obaxíyíyá xiáwo íriñoni imóníñimiginiri yagírini. E nerí Gorixo “E niseaiimírárini.” uriñípí náni dijí nímoríná “Apími dání xixeni e nímeanjírani?” niyaiwiri dijí wikkwíropaxímani.” wimóníagi aí nímeáwiniginiri anijí Gorixomi dijí niwikkwírorí niwikkwímóa uŋjinigini. ¹⁹ E nerí xewaniño imóniñípí náni dijí nímoríná “Xwiogwí nioniyá 100 náni aŋwí e eñagi náni rixa yíwí imóniñáoniríani?” yaiwiri “Gí apixí Seraí eni rixa rípaíwí imóniñírani?” yaiwiri nerí aiwí Gorixomi dijí wikkwíronjípi bi miwáramó anijí fá nixira nuri ²⁰ Gorixo xegí símimanjíyo dání “Dixí apixí Seraí niaíwí wo xirinírárini.” uriñípí náni dijí niwikkwíroríná dijí bi bi mimó omi yayí numeri ejí neága nuri xegí dijí wikkwíronjípi xaíwí fá nixira uŋjinigini. ²¹ Xaíwí fá nixira nuríná re yaiwinjínigini, “Gorixo

‘Niseaiimíárini.’ niriñípi e mepaxoríani? Oweoi, aga xixeni e epaxorini.” yaiwiñinigini. ²² Ayináni Bikwíyo niriníri eániñípa Gorixo Ebiríamo diñj e wiwkíroariñagí niwiníri náni “‘Gí wé róniñj woríani?’ yaiwiñinigini.”

²³ Bikwíyo dání “‘Gí wé róniñj woríani?’ yaiwiñinigini.” niriníri eániñípi, ayí Ebiríamo nánini mirinini. ²⁴ Nene diñj neaimonía náni eni niriníri eánini. Gorixomi —Oyá diñj tíni Áminá Jisaso xwáripáyo dání wiápñimeajírini. Omi diñj wiwkíroariñagwi náni “‘Gí wé rónigíáyírini.’” ráriníene diñj neaimonía náni eni niriníri eánini. ²⁵ Negí íwí yarijwápi yokwarimí neaiinía náni ridiyowániñj wiri nene náni “‘Wé rónigíáyírini.’” riñia náni xíoyá diñj tíni xwáripáyo dání wiápñimeari enjo, ayí Jisaso diñj wiwkíroariñwáorini.

**“Gorixo ámá xío tíni nawíni imónírixiníri Kiraiso
ejípimí dání piyá neawírijírini.” urijí nánirini.**

5 ¹Ayináni Gorixo nene Jisasomi diñj wiwkíroariñagwi sijwí nineaníri “‘Wé rónigíáyírini.’” rárariñj ejagi náni re ripaxírini, “Nene negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiñípimí dání rixa Gorixo tíni nawíni piyá wíriniñwíni.” ripaxírini. ²Jisasomi diñj wiwkíroariñwápimí dání Gorixo xío ámáyo wá niwianíri wiariñípi náni xe nijíá imóniro apí wímeáyí imóniro oépoyiníri sijwí neainiñenerini. E imóniñwaéne seayí e Gorixo imóniñípi siwá neaíwinigírini diñj wiwkímoariñwápi náni diñj niíá neainarini. ³Apí nánini diñj niíá neainariñímani. Xeaniñj nene neaímeariñípi náni eni diñj niíá neainariñírini. Ayí ripi nánirini. Xeaniñj neaímeaariñípi, ayí xaíwí neaimixini náni ría neaímeaariníri diñj niíá neainariñírini. ⁴Nene pí pí neaímeaariñípi xaíwí nineaimixa úáná Gorixoyá sijwíyo dání mimiwiáró yarijwáéne imónariñwári. Mimiwiáró yarijwáéne imóniñagwi naineniranéná “Seayí e Gorixo imóniñípi siwá neaininírári?” niyaiwirane diñj ikwímoariñwári. ⁵Dijjí e nikwímoranéná rípaíwíniñj wí meaaníwámani. Ayí ripi nánirini. Gorixo xegí kwíyí sixí neamímojípimí dání xewaniño siwá réniñj neainiñí ejagi náni, “Nioni seyíné náni aga wá nonariñorini.” Siwá éniñj neainiñí ejagi náni diñj nikwímoranéná wí rípaíwíniñj meaaníwámani. Dijjí “E neaímeanírári?” niyaiwirane wiwkímoariñwápi xixeni neaímeaníári.

⁶Ayí ripi náni “Dijjí wiwkímoariñwápi náni rípaíwíniñj meaaníwámani.” searariñini. Xámí Gorixomi ríwí umoagwaéne ejí óniñíj nerane xewaniñene yeayí yimixemeánanirane náni wí mimóniñjáná Gorixo xe oeniri wimóniñjáná ámá Kiraiso yeayí neayimixemeámiñári náni neapeiñírini. ⁷Ámá wé róniñj wo náni arirá wíimiginíri anani pepaxí imónigíáyí obaxírani? Oweoi, aga wíni wíná áríní wa ámá nají wo náni arirá wíimiginíri miñjí winipaxí imónarigíári. ⁸E nerijí aiwí nene rixa ámá wé róniñj nimónimáná ejáná maríái, nene sini

uyínií waríná Kiraiso neapeinípimi dání Gorixo nene nání dijí sipí neainíjípi nání neaíwapiyinírini. ⁹ Ayináni re niyaiwirane aiwi, “Jisaso niperíná xegí ragí púípi igíániñí neaeámóáná nene nání Gorixo ‘Wé rónigíáyírini.’ ráriñírini.” niyaiwirane aiwi ripi aŋipaxí yaiwiywini, “Ríwéná Gorixo ámáyo pirí numamoríná Kiraiso ejípimi dání yeáyí neayimixemeaniárini.” yaiwiywini. ¹⁰ Ayí ripi seararijini. Nene Gorixo tíni xepixepá róniñjáná xewaniño xegí xewaxo pejípimi dání xío tíámini bipaxí oimónípoyiniri piyá neawírijí eŋagi nání ripi aŋipaxí yaiwiywini, “Gorixo ámáyo pirí numamoríná rixa piyá neawírijene xewaxo niwiápíñimeari siŋí imóníjípimi dání yeáyí neayimixemeaniárini.” yaiwiywini. ¹¹ Api nánini dijí niíá neainarijímani. Nene negí Áminá Jisasi Kiraiso —O nene Gorixo tíni nawíni imónaníwá nání piyá neawírijorini. O dijí sipí nineairíná neaiñíjípi nání dijí nimoranéná “Xano Gorixo eni apíñijí imóníjoríani?” niyaiwirane yayí seáyimi dání yariñwárini.

“Adamo ejípimi dání ámá xwiyá meárinigíá nimóniro aí Jisaso ejípimi dání wé rónigíá imónigíárini.” urinjí nánirini.

¹² Ayináni ámá wo maŋí wiaíkijípimi dání xwiá tífó ɻweagíáyí níni íwí epíría nání épeñírini. Ámá o íwí nerijípimi dání pejí eŋagi nání ámá níni eni wigí íwí nerijípimi dání pearigíápi xímeanírini. ¹³ Iwí ikaxí eániñípi sini menjáná ámá íwí néra wagíá aiwi ɻwí ikaxí “Api mepani. Api mepani.” riniñí bi sini menjí eŋagi nání Gorixo wiwanijíyí ayá udunipaxí ejípi ɻkwí wínamí niŋwírára pweagímani. ¹⁴ E nerijí aiwi nene niijíá re imóníjwini. Ámá Adamo tífí e dání niŋweaxa nibiro Moseso tífí e nání ɻweagíáyí níni nipéa wagíárini. Ámá níni Adamo —O ámá ríwíyo binío neaiñíjípi nání dijí moani nání árixániñí neaiñorini. Ámá níni o wiaíkijípa miwiaíkipa nero aí níni nipéa wagíárini.

¹⁵ E nerí aí Gorixo wá nineawianiri anipá neaiñípimi dání imóníjwápi, ayí Adamo ejípimi dání imóníjwápi tíni xixeni meníni. Ayí ripi nání seararijini. Amá o wiaíkijípimi dání ámá obaxí pegíá aiwi ripi nání aŋipaxí yaiwiywini, “Gorixo ámáyo wá wianiri ámáo, Jisasi Kiraisoyi riniño ayá nurimixiri ejípimi dání wiiri ejípi Adamo ejípimi seáyi e nimúrori ámá obaxí ayá wíyo wímeanírini.” yaiwiywini. ¹⁶ Ripi nání eni dijí nimoranéná “Gorixo wá nineawianiri neaiñípimi dání imóníjwápi, ayí Adamo ejípimi dání imóníjwápi tíni xixeni meníni.” yaiwianíwini. Adamo wiaíkijí ná bimini dání ámá xwiyá meárinigíáyí imónigíárini. E nerijí aiwi Gorixo ámá ayá wí wiaíkijíragíá niwiniámáná ayí eni xixeni onípoyiniri miyaiwí wá niwianiri wiŋípimi dání ámá obaxí wé róniñjagíái ráriñíjyí imónigíárini. ¹⁷ Nioni searíápi, ayí ripi seararijini. Amá wo Gorixomí maŋíyo wiaíkijípimi dání ámá níni pearigíá aiwi ripi imónaníwápi aŋipaxí imóniní. Nene Gorixo wá ayá wí

nineawianiri wíniyí eni wigí oniípoyiniri mé anipá “Wé rónigíáyínérini.” nearáriniñene Jisasi Kiraiso neaiñípimi dání dijí niyimíñípi tíñwaéne imónirane xío tñí nawíni seáyi e imónirane yaníwárini. ¹⁸Ayináni nene dijí ripi moanigini, “Ámá ná woní wiaíkijípimi dání ámá nñí xwiýíá meárinipaxí imónigíáyí imónigíápa ámá ná woní niperi wé rónijí ejípimi dání ámá nñí “Xwiýíá mayíyírini.” rináripaxí imónigíáyí imóniro dijí niyimíñípi tígíáyí imónipaxí imóniro egíárini.” moanigini. ¹⁹Ayí ripi searariníni. Ámá wo Gorixo “E éírixini.” uriñípi wiaíkijípimi dání ámá obaxí íwí yarigíáyí imónigíápa ámá ná woní Gorixo “E éírixini.” uriñípi aríá niwíri xixeni xídiñípimi dání ámá obaxí “Wé rónijí imónigíáyínérini.” uráriniñíyí imónipírárini.

²⁰Ámá re oyaiwípoyiniri, “Ai, bi onimiápi miwiaíkariñwini. Aga ayá wí wiaíkariñwini.” oyaiwípoyiniri Gorixo Mosesomí ñwí ikaxí níriníri eániñípi wéyo fá umíriñírini. E nerí aí xío ámá ayá wí niwiaíkía ugíápi tñí xixeni wá niwiaga mú wiári nimúrori niwiaga uñírini. ²¹Ámá nñí wigí íwí nerijípimi dání pearigíápa nñí eni Gorixo wá niwianiri “Wé rónijí imónigíáyírini.” rárarinípimi dání dijí niyimíñípi —Api negí Áminá Jisasi Kiraiso ejípimi dání neaímeaariñípirini. Api tígíáyí imónipíría náni wigí niwiaíkía ugíápi tñí xixeni wá niwiaga mú wiári nimúrori niwiaga uñírini.

**“Kiraiso tñí nawíni ikáriniñwaéne xío tñí perane
wiápíñimearane ejwaénéníñí imóniñwini.” uriñí nánirini.**

6 ¹Gorixo íwí ámá ayá wí niwiaíkía warigíápi tñí xixeni wá niwiaga úimiginíri yarijagi náni píoi raníwini? “ ‘Gorixo ámi bi tñí wá oneawianiníri ámi íwí bi tñí néra owaneyi.’ oraneyi.” riseaimónariní? ²Oweoi, aga wí e miripa oyaneyi. Sini íwí mepa oépoyiniri rixa piyínijí imóniñwaéne arige nerane íwí néra waníwini? ³Ripi náni seyíné sini majíá rimónijoi? Nene Kiraísi Jisaso tñí ikáriniñwaéne imónani náni wayí nimearanénayí, nene eni xío pejípáñijí niperane xío tñí nawíni ikárinani náni wayí meajwáriñi. ⁴Ayináni negí wayí meajwápimi dání Kiraiso tñí nawíni nikáriniríná xío niperi xwiáyo weyáriniñípáñijí nene eni niperane xwiá neawayáriñiñenéníñí imóniñwanigini. Kiraiso nipémáná xanoyá ejí eániñí mûrónijí imóniñípi tñí ámi sijí neri wiápíñimeajípa nene eni xámi íwí náni dijí sixí uyagwápi píni niwiárirane sijí imíriñí mimóniñípi oxiraneyiníri wayí nimearanéná xwiá neawayáriñiñenéníñí imóniñwanigini. ⁵Nene xío tñí nawíni nikárinirane náni xío pejípa nene eni pejwaénéníñí imóniñagwi náni ripi eni ajiipaxí imónini. Xío wiápíñimeajípa nene eni axípi wiápíñimeaníwárini. ⁶Nene nijíá re imóniñagwi náni e ripaxírini. íwí náni sini áxejwarí minipa yaníwá náni xámi dijí sixí uyagwápi sini muyipa éírixiníri nene Jisaso tñí nikáriníri náni xíomí yoxáípámi

niyekwiroáriróná xámí fwí nání dijí sixí uyagwápi eni yoxápámíniñí yekwiróniñinigini. ⁷Ayí ámá rixa péíayí sini fwí nání áxejwarí miní gwíniñí wíkweawáriá enagi nání rarijini. ⁸Kiraiso péaná nene eníniñí pejwá enagi nání dijí niwikwírorane ripi eni yaiwiwini, “O tíni nawíni dijí niyimijí imóniñípi tíjwaéne imónaníwárini.” yaiwiwini. ⁹Ayí nijíá ripi imóniñagwi nání e yaiwiwini. Kiraiso nípémáná xwáripáyo dání niwiápínameari nání ámi bi peníamani. Piyí ámá pearigíápí sini aríá wiaxídinía nání mimónini. ¹⁰Ayí ripi nánirini. O níperíná ná wínáni fwí ámá yarigíápi nání pejínigini. E neri aí rixa niwiápínameari sijí nimóniri niywearná Gorixomí wé íkwiajwíyo oujwiráriminíri nání jweani. ¹¹Ayínáni seyíné eni “Nene rixa pejwaénenijí imóniñwaéne fwí nání sini áxejwarí miní ejwaéneríani?” yaiwiniro “Kiraisi Jisaso tíni nawíni ikáriñiñwápími dání Gorixomí wé íkwiajwíyo ujwiráraní nání sijí imóniñwaéneríani?” yaiwiniro Érixini.

¹²Ayínáni “Negí wará nípepaxí imóniñíri fwí nání miijí inarijwápi sini yani nání áxejwarí xe nineaiga ouni.” miyaiwipani. ¹³Segí sikwírani, wérani, fwí nání feapá seaináná “Ayí apí nání ría imónini?” niyaiwimáná “Apí tíni xe fwí oemini.” niyaiwiri sipí mepani. Ámá nípémáná ámi sijníñí imónigíáyíné, sewaniñýiné anijí Gorixoyá oimónaneyiniro miní winípoyi. Segí wérani, sikwírani, apí tíni Gorixo nání wé rónijí imóniñípini oyaneyiniro eni omi miníñíji winípoyi. ¹⁴Seyíné Gorixoyá sijwíyo dání ámá wé rónijí imónipíriá nání jwí ikaxí níriniri eániñípi fá miseaxejwiráriní Gorixo ayá nisearimixiri arirá seaiariñagi nání fwí nání feapá seainariñípimi aríá wiaxídipírfá nání mimónipa Érixini.

“Wé rónijípi yani nání áxejwarí iniñwaénerini.” urijí nánirini.

¹⁵Ayínáni píoi raniréwiní? “Jwí ikaxí níriniri eániñípi mineaxejwiráriní rixa Gorixo ayá ninearimixiri arirá neaiariñagi nání anani fwí néra owaneyi.” raniréwiní? Oweoi, aga wí e ripaxí menini.

¹⁶Seyíné bikirainí warigíawa yarigíápi nání re miyaiwipa rejoi, “Miraxwí o nímeni nání oyá xináiníñí imóniri omijí owiimini.” niyaiwiri e nimónirínayí, o pí pí uríípími aríá wiaxídinía nání xegí xináiníñí imóniñorini.” miyaiwipa rejoi? Bikirainí warigíawa yarigíápa seyíné eni axípi imóniñoi. “Fwí nání feapá neainariñípi yani nání rimóniñwini?” niyaiwiro apini fá nixirirónayí, xináíwayínéniñí imóniro apí néra núfasáná anínipíráriáni. E mepa nero “Gorixo wimónariñípi yani nání rimóniñwini?” niyaiwiro fá nixirirónayí, xináíwayínéniñí imóniro xixeni aríá yímigí néra núfasáná wé rónijí imónipíráriáni. ¹⁷⁻¹⁸E niseariri aiwí seyíné xámí fwí yaniro nání xináíwayínéniñí imóniro áxejwarí niniro aiwí agwi sini e miyariñoi. Rixa xwiyá searéwapiyaríná aríá niwiro xirigíápi xixeni oxídaneyiniro yariñoi. Seyíné fwí nání feapá seainariñí áxejwarí niniro gwíniñí seayinagípi rixa seaíkweawáriñí

ejagi náni wé róniñí imóniñípi epírúa náni apimi xináíwayínénijí imónigíárini. Ayináni Gorixomí yayí wiarijini. ¹⁹ Ámaéne xwiyá aría niwiranéná aejní “Ayí api náni ría rarini?” miyaiwí yarijwaéne ejagi náni nioni diñí re yawiñini, “Xegí riniñípi tíni niriríná apaxí mé nijíá mimónipa epaxí ejagi náni sa ámaéne yarijwápi tíni nikumixiri ourimini.” niyaiwiri seararijini. Xámi seyíné segí wé nánirani, sikwí nánirani, “Ayí api tíni íwí náni ría imóniñíji?” niyaiwiro xe api tíni nipikwini mimóniñípi ero ríá kíroro oyaneyiniri neróná ríkíkírfó ámi bi tíni bi tíni yagíápa agwi ríná re érixini. Segí wé nánirani, sikwí nánirani, “Ayí api tíni wé róniñí imóniñípi emí náni ría imóniñíji?” niyaiwiro api yani náni áxejwarí oinaneyiniro érixini. E nerijípimi dání siyikwí míngíyíné imónírixini. ²⁰ Ayí ripi náni seararijini. Xámi seyíné íwí yaniro náni xináíwayínénijí nimóniro áxejwarí niniróná wé róniñí imóniñípi náni érixiniri miseaxejwiráriniñíri. ²¹ Segí íwí xámi yagíápi náni “Píni yagwáriani?” niyaiwiro ayá seainarijípi pí nañí seaiiagírini? Ámá apimi dání sa anínipírá ejagi náni nañí bi seaiiagímani. ²² E nerí aí seyíné íwí epírúa náni feapá seainagípimi dání rixa gwíñijí seaíkweawáriñýíné nimónimáná Gorixo wimónarijípi epírúa náni xináíwayínénijí nimóniro yarijagía náni nañí ripi seaiiarini. Siyikwí bi míngíyíné seaimixiri diñí niyimijípi tígíáyíné imónipíri seaimixiri yarini. ²³ Ayí ripi seararijini. Ámá nigwí omijí neróná wigí ézápi náni nigwí meaarigíápa ámá íwí ézápimi dání anínipírárini. E nerí aiwí Gorixo xixe náni miniapí anipá neaiaparijípi —Api diñí niyimijí imóniñípirini. Apí negí Áminá Jisasi Kiraiso tíni nawíni ikárinijwaéne neaiaparijírini.

**“Pejwaénénijí imóniñwaéne ɻwí ikaxí eániñípi sini
íaniñí mineaxejwiráriniñí.” urijí nánirini.**

7 ¹ Gí nirixímeáyíné, ámá mipé sini sijí niȝwearíná ɻwí ikaxí riniñípimi xídípírá náni uxejwiráriniñípi náni sini majíá rimóniñoi? ɻwí ikaxí riniñípi náni nijíá imónigíáyíné ejagi náni rarijini. ² Ewayí ikaxí ripi náni diñí nimoranéná nioni seararijápi anani diñí mopaxírini. Apixí oxí nimeániríná ɻwí ikaxí “Oxí nimeániríná o tíni anijí kumixiníñíni.” riniñípimi dání oxo sini ɻweanána o tíni nawíni ɻweanía náni íaniñí xejwiráriniñí. E nerí aí oxo niperínayí, ɻwí ikaxí ími xegí oxo náni íaniñí xejwiráriniñípimi rixa rakiováriniñí. ³ Ayináni íyá oxo mipé sini sijí ɻweanána omí píni niwiárimi nuri womi meánáná “Ámá o oyá apixírini.” ripírárini. E nerí aí íyá oxo péánayí, ɻwí ikaxí o náni íaniñí xejwiráriniñípimi rixa rakiováriniñí ejagi náni í nuri womi meáníagi aí “Ámá o oyá apixírini.” ripírámani.

⁴ Ayináni gí nirixímeáyíné, ámá pegíáyí pí pí ɻwí ikaxí riniñípi sini íaniñí mixenjwiráriniñíápa seyíné eni Kiraiso tíni nawíni ikárinigíáyíné,

xío peñípimi dáni rixa pegíá ejagí náni sini ɣwí ikaxí eániñípimi dáni wé róniñí oimónaneyiniro xídepíría náni fániñí miseaxeñwiráriñi. Seyíné eni ámá wo tíni —O nipémáná ámi siñí nerí wiápñimeaenoríni. Seyíné eni ámá o tíni nawíni nikumixiniro Goríxo náni neróná íkíá sogwí nañí wearíjína yapi imónírixiniri ɣwí ikaxí níriníri eániñípi sini fániñí miseaxeñwiráriñi. 5 Ayí ripi nániríni. Nene sini Jisasomi diñj miwikwíró ámá wigí diñjyo nixídíróná yariçápa neranéná íwí náni feapá neainaríñípi ɣwí ikaxí eániñípimi dáni siwániñí neaipiomeaagfríni. E yagí ejagi náni anínaníwá náni íkíá sogwí sipí wearíjína yapi yagwáríni. 6 E nerí aí rixa peñwaénéníñí nimónirane náni ɣwí ikaxí eániñí xámí fániñí neaxeñwiráriñíñípimi dáni gwíniñí neafkweawárinijeneríni. Ayináni agwí nene Gorixomí nuxídíranéná xámí ɣwí ikaxí ríwamíñí eagíápimíni sijwí niwinaxídirane yagwápimi mé ámi siñí bi, xíoyá kwíyí neaíwapiyaríñípimi nixídíri yariñwíni.

**“Ʉwí ikaxí níriníri eániñípi íwí náni siwá
neaipiomeaariñírini.” uríñí nániríni.**

7 Ayináni píoi raniréwini? “Ʉwí ikaxí eániñípi sipírini.” raniréwini? Oweoi, wí e ripaxí meníni. Niwiwaníjoni Ʉwí ikaxí eániñípi íá miropa nerí sijwiriyí, arige nerí “E neríná ayí íwí ría yariñini?” yaiwiminíri ejáríni? Ʉwí ikaxí “Amípí wayá sijwí íwí miwínipa eríni.” ríniñípí meánipá nerí sijwiriyí, nioni arige api náni nijíá nimóniri “Sijwí íwí niwiníríná ayí íwí ría yariñini?” yaiwiminíri ejáríni? 8 Íwí náni feapá ninariñípi Ʉwí ikaxí “Sijwí íwí miwínipa eríni.” ríniñípí dáni anani amípí xixegíni sijwí íwí owiníñíri náni siwá nipiomeañírini. Sijwí íwí winímía náni api api siwániñí nipiomeáagi api e ejáríni. Ʉwí ikaxí “E mepaní. E mepaní.” ríniñípí mírinípa nerí sijwiriyí, íwí náni feapá neainaríñípi siwá wí mineaipiomeapaxí imóniminíri ejí meñagí náni searariñini. 9 Ejíná nioni Ʉwí ikaxí eániñípi náni majíá nimóniríná “Anani nañonírini.” niyaiwiníri maiwí Ʉweagárini. Íná íwí náni feapá ninariñípi ninimeámi sánijí nimewéagi aiwi nioni Ʉwí ikaxí eániñípi náni rixa nijíá nimónirínayí, íwí náni feapá ninariñípi saiwiáríñíñí nijírini. E níagi náni nioni “íwí yariñáoníríani?” niyaiwiníri “Gorixoyá sijwíyo dáni aníñímigíníri yariñáoníríani?” yaiwiníjanigini. 10 “Ʉwí ikaxí eániñípi nioni nixídíríná diñj nijíñíñí imónimía náni imónijípiríani?” xámí diñj e niyaiwiri aí pírániñí nijíá nimóniríná api siwá réniñí nijírini, “Joxí diñj nijíñíñí imónijoxímani. Naníñírírini.” Siwá éniñí nijírini. 11 Íwí náni feapá ninariñípi Ʉwí ikaxí eániñípimi dáni siwá ninipiomearína yapí niníwapiyiri nánínimía náni nijí ejagi náni rariñini. 12 Ayináni re niyaiwirane nijíá imónijwíni, “Ʉwí ikaxí eániñípi Goríxo tíamíni imónijagi náni awiaxí imónijípiríni. Ʉwí ikaxí eániñípimi dáni sekaxí ríniñíyí níni awiaxí imóniní.

imóniñípi náni riniri yariñýfrini.” E niyaiwirane nijíá imóniñwini.
 13 Ayináni “Nají imóniñí apí nioní anínímía náni nimixiñírini.”
 ríminiréini? Oweoí, wí e ripaxí mimónini. Gorixo nioní ripiaú
 yaiwíwinigíniri íwí náni íeapá ninariñípi xe íwí enía náni wíwapiyiri
 aníninía náni wimixíri oeniri sijwí nanijiniginí, “íwí náni íeapá
 ninariñípi re ejíráni? Iwjí ikaxípimi dání —Apí nají imóniñípirini.
 Apimi dání anínímía náni nimiximiniri ejíráni?” yaiwiri “Iwjí ikaxí
 ríniñípimi dání siwá nipiomeaariñagi náni íwí ayí aga xwiríá ninipaxí
 imóniñípiríani?” eni yaiwiri éwinigíniri íwí náni íeapá ninariñípi xe íwí
 enía náni wíwapiyiri aníninía náni wimixíri oeniri sijwí nanijiniginí.

**“Íwí náni íeapá neainariñípi áxeñwaríniñí
 neaiárariñírini.” urijí nánirini.**

14 Nene nijíárini. Iwjí ikaxí eániñípimi dání kwíyí Gorixoyápi xío
 wimónariñípi náni siwá neaiariñagi aí íwí náni áxeñwarí nináriñíjoni
 ejagi náni nioní gí nimónariñípimi xídaríñári. 15 Ayí ripi searariñini,
 “Nioní yariñápi náni ududí ninarini. ‘Apí oemini.’ nimónariñípi mé sípípi,
 xwiríá ninariñípi aí yariñári.” searariñini. 16 Nioni “Sípí apí mepa
 oemini.” nimónariñípi nerínayí, ayí “Iwjí ikaxí ríniñípi nají imónini.”
 ríniñípi tíni xixeníñíj niriri woákíkí yariñári. 17 Ayináni “Nioní sípí apí
 oemini.” nimóníagí náni e yariñámani. Íwí íeapá ninariñí gí xwioxíyo
 níronípimi dání nináná sípí e yariñári. 18 Nioni “Nají imóniñípi
 oemini.” ninimóniri aiwi wí mepa nerí náni dijí re niyaiwiri nijíá
 imóniñini, “Gí xwioxíyo —Nioní gí dijíyo dání ninimóniri xídaríñápi
 náni rariñini. Gí xwioxíyo nípíkwini mimóniñípini ríá nínnini?” niyaiwiri
 nijíá imóniñini. 19 Ayí apirini. “Nají imóniñípi oemini.” nimónariñípi
 mepa nerí sípí “Mepa oemini.” nimónariñípi yariñári. 20 Nioni “Sípí
 mepa oemini.” nimónariñípi yariñá ejagi náni ayí niiwaniñoni “Sípí apí
 oemini.” nimóníagí náni e yariñámani. Íwí íeapá ninariñí gí xwioxíyo
 níniñípimi dání yariñári.

21 Ayináni nioní íníná yariñápimi dání sijwí re animeáníni. “Nají
 oemini.” nimónariñoni sípí náni íeapá ninariñí gí xwioxíyo níniñípí pírí
 nirakiariñírini. 22 Gí dijí tíni lwjí ikaxí Gorixo rijípi náni dijí nimoríná
 “Ayí najírini.” niyaiwiri yayí ninariñagi aiwi 23 gí xwioxíyo níniñípimi
 dání niariñípi xegí bí imóniñagi animeániñini. Gí xwioxíyo nípíkwini
 mimóniñí níniñípí, ayí lwjí ikaxí Gorixoyá gí dijí tíni “Apí nají ríá
 rinini?” yaiwariñápi tíni apiaú mixníñí inariñii. Apí níniñípí íwí náni
 íeapá ninariñípi náni gwíniñí níjárinarini. 24 Ai, nioní e imóniñáoni ejagi
 náni íkíniñí sípí nimixárinini. Wará anínímía náni imóniñírí tíñáoni íwí
 náni íeapá ninariñí gwíniñí járiniñípi go níkweawáripaxí imónini? 25 Ai,
 negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiñípimi dání Gorixo neaíkweawáripaxí
 imóniñagi náni omí yayí owianeyí. Ayináni nioní níra úápi, ayí ripi

seararijini, “Nioni gí dijí tíni ‘Ijwí ikaxí Gorixo riñípi oxídiminí.’ ninimóniri aiwi íwí náni feapá ninarijí náni gwíniñí járiniñípimi — Apí nipikwini mimónijí gí xwioxíyo níniñípíriní. Apimi xídarinjárini.” seararijini.

**“Gorixo wimónarijípimi xídaníwá náni oyá
kwíyípi neaiapiñírini.” urijí nánirini.**

8 ¹Ayináni Kiraisi Jisaso tíni ikáriñiñwaéne omi dijí wiwkfróáná “Wé rónigíayírini.” ríniñípi tíni xixeni nimónirane náni sini xwiýá bí neameáripaxí mimónijwini. ²Gorixoyá kwíyípi —Apí Kiraisi Jisaso tíni ikáriñiñwaéne dijí niyimiñí tíñwaéne imónani náni neaimixarijípíriní. Apí dijí neaxixéroarijípimi dáni íwí náni feapá neainarijí nene neaanínimixarijípí neaíkweawáriñí ejagi náni “Sini xwiýá neameáripaxí mimónijwini.” seararijini. ³Ijwí ikaxí eániñípi tíni xixeni oxídaneyinirína nipikwini mimónijí xwioxíyo neaíniñípimi dáni ejí mineaeánarijagi náni nene mepaxí imónijwápi, ayí Gorixo neaiñírini. Xegí xewaxo —O wará íwí náni feapá neainarijene iniñwápa axípi iniñorini. O negí íwí yariñwápi yokwarímí neaini náni Gorixo ridiyowániñí oeniri niwírénapirína feapá neainarijípi náni gwíniñí neajáriñípimi xwiýá umeáriñírini. ⁴Agwi nene nipikwini mimónijí negí xwioxíyo neaíniñípimi nixídiriñípimi dáni marfái, xegí kwíyípi e éírixiniri e éírixiniri siwá neaiarijípimi nixídiriñípimi dáni ijwí ikaxí Gorixo xio riñípi tíni xixeni xídaní náni feapá náni gwíniñí neajáriñípimi xwiýá umeáriñírini.

⁵Ámá nipikwini mimónijí wigí xwioxíyo íniñípimi xídarigíayí apini símí e tinarigíárini. Ámá Gorixoyá kwíyípi siwá wiariñípimi xídarigíayí eni api símí e tinarigíárini. ⁶Ámá nipikwini mimónijí wigí xwioxíyo íniñípi símí e tinarigíayí nanínipírfia aiwi ámá Gorixoyá kwíyípi siwá wiariñípi símí e tinarigíayí dijí niyimiñí tígíayí imóniro niwayiróniro njwearo epíríárini. ⁷Ayí ripi nánirini. Ámá nipikwini mimónijí xwioxíyo íniñípi símí e nitiniri yarigíayí “Ijwí ikaxí Gorixoyápi xídpaxeneríani?” miyaiwí nero náni omi símí tíni niwiyo yarigíayírini. E yarigíayí ijwí ikaxí Gorixoyá wí epaxí mimónigíayírini. ⁸Nipikwini mimónijí xwioxíyo íniñípi yaní náni imónigíayí Gorixo yayí wininía náni eni wí epaxí menini.

⁹Nipikwini mimónijí xwioxíyo íniñípimi xídarigíayí e nimóniro aí seyíné axípi gwíniñí miseajáriní Gorixoyá kwíyípi apí éírixiniri apí éírixiniri siwá seiarijípimi xídarigíayíñérini. Kwíyí Gorixoyá nepa segí xwioxíyo searonjánayí, e imónigíayíñérini. Ámá go gomi Kiraisoyá kwíyípi miroyánayí, ayí oyáo mimónijagi náni seararijini. ¹⁰Kiraiso xegí kwíyípimi dáni segí xwioxíyo searonjánayí, íwí egíápi náni segí wará nipecírfia náni rixa imónijagi aí Gorixo “Wé rónigíayírini.” rixa

ráriñí ejagí náni segí diñípi rixa niyimiñí imóniní. ¹¹ Kwíyí Gorixoyápi —Api Jisaso xwáripáyo dáni wiápínameanípirini. Api segí xwioxíyo searonjánayí, Kiraisi Jisaso, piyí éaná ámi siñí wimixijo seyíné ení segí warápi —Api urí epaxí imóniñípirini. Segí warápi xegí kwíyí seyíné searonjípimi dáni siñí seaimixiníárini.

“Kwíyí Gorixoyápi xíoyá niaíwí imónaní náni neaimixiñírini.” urijí nánirini.

¹² Ayináni gí nirixímeáyíné, ripi osearimini, “Gorixo nañí bi rixa e neaiiri bì sini neaiiri ení ejagí náni nene nipikwini mimóniñí negí xwioxíyo íniñípimi xídaní náni sini fániñí mineaxeñwiráriní rixa xegí kwíyípi siwá neainariñípimi xídaní náni fániñí neaxeñwiráriní.” osearimini. ¹³ Ayí ripi náni searariñini. Seyíné nipikwini mimóniñí íniñípimi nixídírónayí, nanínipíráriní. E neri aí Gorixoyá kwíyípi seaíwapiyariñípimi nixídíriñýo dáni íwí náni feapá seainariñípi pikímoarigíápániñí nerínayí, diñí niyimiñí tígíáyíné imónipíráriní. ¹⁴ Ámá Gorixoyá kwíyípi xe nineapemeámi úwinigíniri xíxeni xídarigíayí, ayí Gorixoyá niaíwíniñí imóniñoi. ¹⁵ Ayí ripi nánirini. Kwíyí Gorixo sixí seamímojípi, ayí ámi xíomí wáyí owípoyiniri gwí omiñí yariçíáyínéniñí imónipíri náni seaimixiñímani. Oweoi, kwíyí o neaiapiñípi niaíwí xíoyá piaxí meariñí wníñí oimónipoyiniri seaimixiñírini. E neaimixiñípimi dáni Gorixomi “Ápoxini, Raráoxini.” urariñwárini. ¹⁶ Nene negí diñí nimorane “Niaíwí Gorixoyaéneríani?” niyaiwiniranéná oyá kwíyí xamíñípi sopiñí neawariñírini. ¹⁷ Nene niaíwí Gorixoyaéne ejagwi náni o miñi neaiapimíániri tiñípi meaníwárini. Api nimearanéná Kiraiso tíni nawíni meaníwárini. Ríniñí o meanípa agwí rína nene ení xe oneáimeáwinayí, ríwéná o tíni neaiapimíániri tiñípi nimearanéná o tíni nawíni nikínirane seáyi e imónaníwárini.

“Ríwéná Gorixo tíni niñwearane seáyi e imónaníwárini.” urijí nánirini.

¹⁸ Nioni ajínámi dáni seáyi e imóniñí nene neaímeaníápi náni diñí nimoríná diñí re yaiwiariñírini, “Api aga seáyi e imóniñí ejagí náni ríniñí agwi ríná nímeaariñípi, ayí sipípiarfani?” niyaiwiri paimímí wiariñírini. ¹⁹ Amípí Gorixo xwíá tíyo nimixíri tiñí íkíáraní, naçwíráni, ámáraní, nipini xegí niaíwí imónigíáyí piaumímí wininíápi náni símí nixeadípéniro weniñí nero ñweajoi. ²⁰⁻²¹ Ayí ripi náni e neri ñweajoi. Amípí o imixiñípi Adamo íwí épéaná urí néra úwinigíniri ramixiñýi aníñí miramixárinípa eri seáyi e imóniñí niaíwí Gorixoyaéne gwíniñí neaíkweaawáráná imónaníwápi tíni axípi imóniri éwinigíniri ramixáriñírini. Amípí xío imixiñípi xegípi ramixáriniñímani. Ríwéná ámi pírániñí imixíimiginíri Gorixo ramixáriñírini. ²² Nene niñíráriñí.

Apixí niaíwí xiriminiri náni “yeyí” riri ríniñí winiri yariñípa amipí níni Gorixo imixinjíyi eni ámi miramixáriniñí imónimíániri náni axípíniñí “yeyí” riri ríniñí winiri yariñírini. 23 “Yeyí” riri ríniñí winiri yariñípi, ayí apini mariái, ámaéne Gorixoyá kwíyípi —Apí amipí ná ríwíyo neaiapimíániri niwákwíníniñí neaiapiñípirini. Api tíjwaéne eni Gorixo negí warápi siñí inani náni nearoayírori xio xegí piaxí neamení náni neaimixiri eníñá náni “yeyí” nirirane xwayí nanirane ñweajwini.

24 Gorixo yeáyí neayimixemeáagi náni amipí nañí xio neaiinfápi náni diñí niwikwímori ñweajwini. E neri aí amipí nene diñí niwikwímóa waríjwápi rixa nineaímeari siñwiriyí, sini apí oneaímeanirí diñí wikwímopaxí menini. Ámá diñí wikwímoarigíapi rixa wímeááná sini api náni diñí miwikwímopa yariñagía nani rarinjini. 25 E neri aí nene “Gorixo seáyi e imóniñí api neaimixiníárini.” yaiwiariñwápi sini mineaímeapa ejáná diñí niwikwímoranénayí, símí nixeadípénirané gíni gíná neáimeaniríenijoñiniri anijí miní xwayí naniri ñweaaríjwárini.

26 Negí diñí wikwímoarigíapí dání diñí sixí ínarijwápa Gorixoyá kwíyípi eni omí diñí owikwíroaneyiniri neríná ejí meániñwaéne arírá neaiariñírini. Omí rixiñí nuriranéná “Api uripaxfríani?” miyaiwí majíá yariñagwi aí kwíyí xamiñípi xwyiyá tñi muripaxí imóniñí araríxí níriríná apaxípániñí nimóniri neauriyariñírini. 27 Neauriyaríná Gorixo —O anani ámáyá xwioxíyo adadí niwiri pí diñí moarigíapi náni nijíá imónariñorini. O xegí kwíyípi xíoyá ámaéne náni nineauriyiríná gí ámáyí e imónírixiniri wimónariñípiñí neauriyariñagi náni pí urariñípi náni anani nijíá imóniñí. 28 Nene nijíá re imóniñwini. Amipí níni Gorixomi diñí sixí uyarigíayo wímeaariñípi nañí imóniñípirani, sipi imóniñípirani, oyá diñí tñi nañí wimixinía náni wímeaariñírini. Ámá xíoyá imónírixiniri yaiwiáragípi tñi xixeni imónírixiniri wéyo íá umiriñíyo e wíiariñírini. 29 Ayí ripi nánirini. Ámá amipí níni sini mimóniñjáná xio yeáyí uyimixemeaña náni xámí nijíá imóniñíyi xewaxo imóniñípa ayí eni axípi nimóniríná Kiraiso xiráóniñí imóniri xogweá obaxíniñí tño imóniri enía náni repeáriñírini. 30 Repeáriñíyo apini niwiri píni miwiári ámá xíoyá imónírixiniri wéyo íá umiriñírini. Wéyo íá umiriñíyo apini niwiri píni miwiári “Gí íwo upeinjípimi dání diñí wikwíroariñagía náni wé róniñí imónigíayírini.” ráriñírini. E ráriñíyo apini niwiri píni miwiári seáyi e xio imóniñípa ayí eni axípi imónipírfá náni wimixinjírini.

**“Diñí sipi Gorixo nene náni neaiariñípi wí píri
rakipaxí mimónini.” urijé nánirini.**

31 Gorixo apí apí e neaiñí enagi náni píoi raniréwini? O nene tñi nawíni imóniñagwi náni go símí tñi neaipaxí imóniñí? Oweoi, wí e mimónini. 32 O xegí xewaxomi kíyí mímiaúní nene náni xe opikípoyiniri urowárénapiñí enagi náni nene re miyaiwipaxí reñwini, “O ayí eni xixe

oniipoyiniri Miyaiwí xíoyá xewaxo anipá wírénapíagi náni amipí xíomi pírániijí xídpaxí imónani náni imónijípi eni ananí neaiapiníárini.” Miyaiwipaxí rejjwini? ³³ Gorixo fá yiyamiximí neaijene go xwiyíá neaxekwímpaxí imónini? Oweoi, wí e mimónini. Nene náni “Wé rónijí imónigíáyírini.” rárijo, sa Gorixo ejagi náni ³⁴ ámá go negí íwí ejwápi náni xwiyíá neameáripaxí imónini? Oweoi, ayí ripí náni wí e mimónini. Jisasi Kiraiso —O nene náni pejorini. Apini mé ámi niwiápínameari xano tíni xixeni nimóniri xegí wé náúmini ñwearjori. E niñwearíná apaxípániijí nimóniri rixijí neauriyarijori. O apaxípániijí nimóniri rixijí neauriyarijagi náni ámá xwiyíá neameáripaxí wo menini. ³⁵ Kiraiso nene náni dijí sipí niwiri neaiijípi pí píri rakipaxí imónini? Xeanijí neaímeáánárani, rímewá nineairínárani, ámá wí xwiraimímí neaikixéánárani, aiwá náni díwí nikeamóniranénárani, íkwauyixí nimóniranénárani, ámá wí miyfó ráríáyo nene nuríkwínirínárani, kirá tíni rirómí neaiarínárani, api nipini nineáimeari aiwí Kiraiso dijí sipí niwiri neaiijípi wí píri rakipaxí mimónini. ³⁶ Nioni seararijápi Bikwíyo níriniri eániijí ripí tíni xixeni imónini, “Nene Gorioxoxinyaéne imónijagwi náni íníná pipikímí neaianiro yarigíárini. ‘Naçwí nipikianíwá náni ría imónini?’ niyaiwiro pikiarigíápa neaiapikiarigíárini.” Níriniri eániijí api nioni seararijápi tíni xixeni imónini. ³⁷ Api nipini neaímeaarijagi aiwí negí dijí sixí neayijomi dání xopiráríniijí niwiranéná migí niwimixirane xopirárí wiarijwárini. ³⁸ Nioni ripí aga nipimónini, “Nene níperínárani, sini xwiá tíyo niñwearínárani, ajiñajírani, imíórani, amipí agwi ríná imónijípirani, amipí ríwéná imóniníápirani, aji piríyo dání enjí eániijí imónigíáyírani, ³⁹ ajiñají tíñimini imónijípirani, xwánají tíñimini imónijípirani, ai amipí níni Gorixo imixijíyí wí dijí sipí o nene náni neaiarijípi —Api Áminá Jisasi Kiraiso neaiijípimi dání siwá neaijípirini. Api wí píri rakipaxí menini.” nipimónini.

**“Gí Judayí obaxí Jisasomi ríwí umogíá ejagi náni
gí dijí ríá nixearini.” urijí nánirini.**

9 ¹ Nioni Kiraiso tíni ikárinijáoni ejagi náni agwi nioni searimípi nepa searimíni. Gorixoyá kwíyípi neaíwapiyarijípimi nixidiríná dijí niyaikirori “Ayí ananíríani? Sipíríani?” niyaiwiri pikíñarijápi nioni yapí miseararijagi náni sopijí niwarini. ² “Gí Isireriyí Jisasomi ríwí numoro ‘Yeáyí neayimixemeantía náni urowárénapinío, ayí omani.’ yaiwiarijagía náni íníná nioni dijí ríá nixerí íkñijí nyuyiminiri eri níarini.” seararijini. ³ Gorixo Poroni sini Kiraiso tíni nawíni mikárinipa oeniri peá nínimori emi nimoarijípimi dání nioni gí nirixímeayí —Ayí gí ámá gwí axírí imónigíáyí náni rarijini. Ayí Kiraisomi dijí wikkíropíri náni arirá wipaxí ejánayí, “Xe peá onímoni.” nimónipaxírini. ⁴ Ayí gí

Isireriyí náni rarijini. Gorixo xegí piaxí menjí wimixiñýírini. Moseso tíni ámá dijí meanjí e nemeríná Gorixoyá apákíkí inarijípi siywí winagíyírini. Gorixo “E niseaiimíárini.” réroáriñípi aríá wiagíyírini. Ijwí ikaxí Moseso eañípi meagíyírini. Omi yayí wianiro náni epaxí imóniñípi náni njíá imónigíyírini. Símimañýo dání Gorixo “E niseaiimíárini.” uriñýírini. 5 Xiáwo íriñí xámí imónigíáwa, ayí ayíyárini. Ayíyá xiáwíyo dání yeáyí neayimixemeanía náni imóniño ámá imóniñírini. Amipí niyoní seáyi e wimóniño, ayí orini. O Gorixo, anijí íníná nene yayí umepaxí imóniñorini. “E éwanigini.” nimónarini.

Ámá Gorixo íá yamixáriñýí náni urijípi nánirini.

6 Gí Judayí nápi Jisasomi ríwí umogíá ejagi aí “Xwiyíá Gorixo ayo ‘E niseaiimíárini.’ urijípi pisíí weárini.” ripaxímani. Ayí ripí nánirini. Negí arío Jekopoyá íwiáriawéyí níni omi dání nemeága nuro náni Isireriyí aiwí wí Gorixoyá mimóniñagía náni níni nepa Isireriyí imónigíámani. 7 Ebiríamoyá íwiáriawéyí níni eni xíoyá ejagi aí níni Gorixoyá niaíwíniñí imónigíámani. Oweoi, ejíná Gorixo Ebiríamomi re urijinigini, “Dixí ráríawé nepaxiñí imónigíyí segí niaíwí wami dání maríái, Aisakomi dánini nemeága upírárini.” urijinigini. 8 Ayí ripí náni seararijini. Gorixo niaíwí Ebiríamo emeanjíyí níni náni “Ayí niaíwí nepaxiñí imónigíyíríani?” miyaiwí sa niaíwí xío Ebiríamomi símimañýo dání xwiyíá urijípími dání emeanjíyí náni “Ayí nepaxiñí imónigíyíríani?” niyaiwíri riñírini. 9 Ebiríamomi símimañýo dání re urijí ejagi náni, “Xwiogwí wíomi rínáníñí imónáná Seraí niaíwí wo rixa xiriñáná ámi bimíárini.” urijí ejagi náni rarijini. 10 “Gorixo apíni ejí ejagi náni seararijini.” maríái, Rebekaí ámá ná woni, negí arío Aisakoyá niaíwí ayáí agwí ejáná ejípími dání eni axípi siwá réniñí neaiariní. Ámá nepa xíoyá imónigíyí ámá emeánarigíápími dání imónarigíámani. 11 Niaíwí ayáí Iso tíni Jekopo tíni sini mixirí agwíyo neríná sini nañí bi eri sipí bi eri mepa ejáná Gorixo ámá xío yariñípi náni re oyaiwípoyiníri, “O ámá nioniyá oimónípoyiníri íá niyamixáriñáyí, wiwaníñýí wigí nañí epíríápirani, sipí epíríápirani, apí náni dijí nimori íá yamixáriñímani. Sa xewaniño e emiániri ejwípeáragípi náni dijí nimori ámáyo íá yamixáriñírini.” Diñí e oyaiwípoyiníri 12 Rebekaími re urijinigini, “Xiráo xogwáomí íními wuríñiníárini.” urijinigini. 13 Bikwíyo dání re ríniñípi, “Gorixoní xogwáo Jekopo náni ninimóniri aí xiráo Iso náni minimónarini.” ríniñípi nioni “Gorixo xío wimónariñípí yárañírini.” seararijápi tíni xixeni ríniñí.

14 Ayináni píoi raniréwini? “Gorixo ámáyo íá niyamixáriñá ejípi nipíkwíni menjírini.” raniréwini? Oweoi, wí e ripaxí mimóniño. 15 Ayí ripí nánirini. Moseso Gorixomí rixiñí uráná Bikwíyo níriníri eániñípa Gorixo re urijinigini, “Ámá nioni wá owianimíniríná ananí wá wianimíñi. Ámá

nioni ayá urimiximiniríná anani ayá urimiximíni.”¹⁶ Gorixo e urijí ejagi náni ayí ámá wigí dijí tíni “E oimónaneyí.” yaiwariñagía náni fá yamixáriniñyí imónarigíámani. E i oimónaneyiniro anijí miní yariñagía náni fá yamixáriniñyí imónarigíámani. Sa Gorixo wá wianariñípimi dání fá yamixáriniñyí imónarigíáriñi.¹⁷ Bikwíyo dání Moseso títjíná Gorixo Isipiyí mixí ináyomí re urijí ejagi náni nene anani dijí axípi mopaxírini, “Nioni xopirárí síápimi dání ejí eániñjí nioniyá siñáni piaumimí iniri yoí nioniyá xwíá nirímini yaní niwéa uri éwiniginiri nioniyá dijí tíni joxi mixí ináyí nimóniri mejweaoxirini.”¹⁸ Gorixo e urijí ejagi náni nene re niyaiwirane nijíá imóniñwini, “Ámá ‘Wá owianimíni.’ wimóniñyí wá wianariñírini. Ámá ‘Dijí wakisí oinípoyiniri owimiximíni.’ wimóniñyí dijí wakisí inipíri náni wimixariñírini.” niyaiwirane nijíá imóniñwini.

“‘Gorixo nipikwini miyarinini.’ ripaxí mimónini.” urijí nánirini.

19 Seyíné re niripíráoi, “Joxi nearariñípi nepa ejánayí, Gorixo pí náni ámá wigí sipí egíápi náni sini ayairirí wiariñírini? O ‘Ámá xe api api oimónípoyí.’ yaiwariñípi ámá go píri urakipaxí imónini? Oweoi, wí e mimóniñagi náni rariñwini.” E niráná²⁰ re searimíni, “Seyíné pí ámáyíné nimónimáná Gorixomí xixewiámí wiariñoi? ‘Xwáriá sixí xwíá tíni imixífwá imixariñomi “Niiwáni imóniñápi pí náni e nimixíni?”’ uriniñoi.” riseaimónarini? 21 “Xwáriá sixí imixarijo xwíá axí xéípimi dání xwáriá sixí wíxaú nimixiríná wíwá ayí aiwá riá náni imixiri wíwá ráí sixí yininía náni imixiri epaxí mimónini.” riseaimónarini?” searimíni. 22 Gorixo “Ámá fwí egíápi náni wikí nóniñípi owíwapiyimíni.” wimóniri “Pirí umamómi náni gí ejí eániñjípi siwá owíwapiyimíni.” wimóniri neri aí ámá xwáriá sixí xwiríá ikixeníwiniginiri ipimoáriñíyíniñjí imónigíayo apaxí mé pirí mumamó kikiá neri sa siñwí niwiga warinagí náni ámá go xixewiámí niwiri “Joxi nipikwini miyarinini.” uripaxí imónini? 23 O ámá xwáriá sixí wá wianíñimiginiri ipimoáriñíyíniñjí imónigíayo —Ayí eni seáyi e xio imóniñípi bi imónífrixiniri ejíná dání ipimoáriñíyírini. Ayo wá wianaríná ámá níni siñwí niwíniro re yaiwíñixiniri, “Seáyi e Gorixo imóniñípi, ayí xegí bi imóniñjí apírani?” yaiwíñixiniri wíniyo apaxí mé pirí mumamó kikiá néra ujírini. 24 Ámá xwáriá sixí wá wianíñimiginiri ipimoáriñíyíniñjí imónigíayí, ayí nenenirini. Nioniyá oimónípoyiniri wéyo fá neaumiriñjenerini. Gí Judayí wieneni fá neaumiriñímani. Émá wíyo eni fá umiriñírini. 25 Nioni “Gorixo émáyí eni nioniyáyí oimónípoyiniri wéyo fá umiriñírini.” searariñápi ejíná xwíyíá wíá rókiamoagí Xoseao Bikwíyo niriri eají ripí tíni xixení rinini, “Ámá Gorixoniyá mimónigíayí náni ‘Gí ámárini.’ riri ámá dijí sixí tuyipa ejáyí náni ‘Gí dijí sixí uyijáyírini.’ riri emíáriní. 26 Ají nioni ‘Ámá niygíyínémani.’ urijápi náni re ripírárini, ‘Niaíwí Iwjá dijí niyimíni tíjoyáyírini.’ ripírárini.” Xoseao e niriri eajírini. 27 Ejíná wíá

rókiamoagí Aisaiaoyi riniyo Isireriyiyá íwiáríawéyí náni niriríná re riñiríni, "Isireriyiyá íwiáríawéyí ámá obaxí inikí rawirawápamí ejiyí imóniñipa imóniñagi aiwí Gorixo árínípimi yeáyí uyimixemeáníarini. 28 Áminá Gorixo 'Xwíá týo ñweagíayo pirí umamóímigini.' riñípi niyáriñá sini mé pirí umamoáriná ejagi náni rariñini." Aisaiae e niriri eañirini. 29 "Gorixo xegí Judayo wá miwianipa nerínayí, wí yeáyí uyimixemeajiyí imónipaxí menini." oyaiwípoyiniri náni Aisaiae ámi ripi eni riñiríni, "Ámináo —O ajiñají níni simiñí wínarigíorini. O Isirerene negí ámá bi xe ojweápoyiniri siñví mineanipa neri siñwiriyí, ámá ajiñ Sodomiyí riniñípimi ñweáyí tñi Gomorayí riniñípimi ñweáyí tñi níni aníá imónagíapa nene eni imónaniri ejuwárini." niriri eañirini.

**"Judayí xejwí xídarigíá ejagi náni wé rónigíáyí
mimónigíáriní." uriñí nánirini.**

30 Ayináni nene píoí raniréwini? Sa ripi raníwini. Émáyí wí "Gorixo ámá náni 'Gí wé rónigíáyírini.' níráriñá ayí apimi dání rárañírani?" niyaiwiro "Wé róniñwáyí" oimónaneyiniro anijí miní mepa nero aí api tñi xixeni imónigíawixini. Wé rónijí Gorixo ámá Jisasomi diñí wikwíroariñagía niwiniríná rárariñípi api tñi xixeni imónigíawixini. 31 E imóniñagía aí Isireriyí ñwí ikaxí riniñípimi nixidirijípimi dání wé rónijí oimónaneyiniro anijí miní neróná wé rónijí ñwí ikaxí eániñjyo riniñípi tñi xixeni mimónigíawixini. 32 Ayí pí náni api tñi xixeni mimónigíawixini? Ayí Jisasomi diñí niwikwíroriñípimi dání oimónaneyiniro mé wigí diñí tñi ñwí ikaxí riniñí ripimi nixidirane oimónaneyiniro yariñagía náni wé rónijí api tñi xixeni mimónigíawixini. Ayí Jisasomi —Judayí Jisasomi niþíkiro aí "Gorixomi xewaxomí wí pikipaxenemaní. Ayináni o Gorixomi xewaxomani." rarigíá ejagi náni o síñá ámá nikiriþeaániri ná eánarigíónijí imóniñorini. Omi nikiriþeaániro náñijí eánigíawixini. 33 Bikwíyo dání api náni xixeni re níriniri eánini, "Aríá époyi. Gorixoní díwí Saioniyí riniñípimi —Api Jerusaremiyo rinini. Apimi ámá nikiriþeaániri ná eániro símirirí wiri epíria náni síñá wo e tñini. E neri aí omi diñí wiwikwíróíayí xio riñípi tñi xixeni wiññá ejagi náni ayá wí epíriámaní." Bikwíyo dání xixeni e níriniri eánini.

**"Judayí nápi Kiraisomí diñí miwikwírogíá ejagi náni
Gorixo yeáyí uyimixemeañímani." uriñí nánirini.**

10 ¹Gí nírixímeáyíné, Gorixo gí Isireriyó yeáyí uyimixemeáwiniginiri íkñiñí sipí niariñagí náni omi rixiñí anijí miní wuriyariñáriní. ²E neri aí ayí yeáyí miyimixemeáñíoi. Nioni ayí yariñíapi náni pírániñí diñí íá nixiriri náni áwañí rariñini. Ayí Gorixomi oxídaneyiniro símí nixeadípéniro nero aí pírániñí diñí nejwipémáná

miyarijoi. ³ Ayí ripi náni seararijini. Ayí “Ámá e yarigáfapimi dání Gorixo ‘Wé rónigíáyínérini.’ uraráriñíráni?” niyaiwiríná xeñwí yaiwiariigíáriní. Xeñwí dijí re niyaiwiro, “Negí pírániñí yariñwápimi dání Gorixo ‘Wé rónigíáyínérini.’ neariníáriní.” niyaiwiro apíni nixídiro náni Gorixomi yeáyí símañwýónijí miwurúnipa ero “Api neróná wé rónigíáyíné imónipíráriñí.” ráriñijípimi mixídipa ero egíá ejagi náni seararijini. ⁴ Gí Judayí dijí re moarigápi, “Ijwí ikaxí riniñípimi nixídiriñýo dání wé rónijwáéne imónaníwárini.” Dijí e moarigápimi Kiraiso pírí wiaíkímojíriní. E ejí ejagi náni omí dijí wíkwírófá giyí giyí náni Gorixo “Wé rónigíáyírini.” ráriñíáriní. ⁵ Moseso ámá wé rónigíá imónipíri náni ijwí ikaxí eániñípimi xídarigíáyí náni niríri ríwamijí nearíná réniñí riñíriní, “Ámá wé rónigíá imónipíri náni ijwí ikaxí eániñí ripi nipini yarigíáyí xixeni e neríñípimi dání dijí niyimijí tígiá imónipíráriñí.” ⁶ Wé rónijí ámá ijwí ikaxí eániñípimi xídarigíápimi dání imónijípi náni Moseso e riñí ejagi aiwi dijí wíkwírówápimi dání “Ámá wé rónigíáyírini.” ráriñijene Kiraiso yeáyí neayimixemeanía náni riña niweapíri nipémáná ámi wiápñimeaní ejagi náni Bikwíyo dání niriníri eániñípa re rariñwárini, “Re miyaiwinípani, ‘Ajnámi náni gene peyaníwáríani?’ miyaiwinípani. Ayí xwiyíá ‘Apimi dání Gorixo ámáyo yeáyí uyimixemeaníráriñí.’ riniñípi aríá wianíwá náni Kiraisomi ajnínamí dání gene nipeyirane nipemeámi weapaníwá náni rariñini. ⁷ Ripi ení miyaiwinípani, ‘Sirírikí sírífí mayí imónijími náni gene weaníwáríani?’ miyaiwinípani. Ayí Kiraisomi ami dání gene niwepínirane nipemeámi yapaníwá náni rariñini.” ⁸ Bikwíyo xwiyíá Gorixoyápi náni píoi rinini? Ripi re rinini, “Xwiyíá api ná jíami mimónini. Ajwi e segí símímañí tíñí e imónijagi náni api anani xwiyíá ríro dijí moro epaxí imónini.” Bikwíyo e rinini. Xwiyíá ámá Jisasomi dijí wíkwírórixiníri none wáí rariñwápi náni rariñini. ⁹ Xwiyíá api, ayí ripíriní. Ámáyíné ayá mé Jisaso náni “Ámináoríni.” niríri woákíkí eri “O Gorixoyá dijí tíni xwáripáyo dání wiápñimeaníráriñí.” niyaiwiri dijí wíkwíroríri nerínáyí, Gorixo yeáyí seayimixemeaníráriñí. ¹⁰ Ayí ripi seararijini, “Gorixo ámá wo Jisasomi dijí wíkwíroariñagi niwiníríná ‘Wé rónijoríni.’ ráríri manjýo dání woákíkí yariñagi niwiníríná yeáyí uyimixemearí yariñíriní.” seararijini. ¹¹ Nioni seararijápi Jisaso náni Bikwíyo dání re niriníri eániñípi tíni xixeni seararijini, “Ámá omí dijí niwíkwírorínáyí, xío riñípi tíni xixeni wiiníá ejagi náni ayá wí wininíá menini.” niriníri eániñípi tíni xixeni rariñini. ¹² Ayí ripi nánirini. Áminá dijí ninenení wíkwíroariñwáo —O ámá arírá neáwiniginíri yariñí wiariigíá niyoní wá bi onímíápi miwianí ayá wí wianarijoríni. O ná woni ejagi náni Judayo xegí bi wiiri émáyo xegí bi wiiri yariñímani. ¹³ Bikwíyo re niriníri eániñí ripi “Giyí giyí Ámináo yeáyí oniyimixemeaníri yariñí wííáyo yeáyí uyimixemeaníráriñí.” niriníri eániñípi nioni seararijápi

tíni xixeni axípi riniŋagi náni searariŋini. ¹⁴ Ámá wo gí Judayí náni re niránayí, “Kiraisomi diŋí miwíkwírogíá ejagi náni arige nero yeáyí oneayimixemeenirí yariŋí wipíráoi? O náni aríá miwigíyá ejagi náni arige nero diŋí wiwkíropíráoi? Ámá wo o náni wáí murinjí ejagi náni arige nero aríá wipíráoi? ¹⁵ Gorixo ámá wa wáí uripíría náni murowáriŋí ejagi náni arige nero wáí uripíráoi?” Ámá wo Poroni rarinjápi píri nirakíminiri náni e niránayí, re urimíini, “Bikwíyo dání ‘Ámá xwiyá yayí winipaxí imóniŋípi wáí urimearigíyá nurémearíná ayí awiaxírini.’ níriniri eániŋagi náni wáí uripíría náni Gorixo rixa murowáripa reŋinigíni? ¹⁶ Wáí ourímépoyiniri urowáriŋí aí Judayí níni xwiyá yayí winipaxípi pírániŋí xixeni aríá niwiro mixídígawixini. Wíá rókiamoagí Aisaia Birkwíyo re niriri eanjírini, ‘Ámináoxini, none áwanjí urariŋwápi giyí aríá nineairi diŋí ikwíroariŋoi? Oweoi, wí e miyariŋoi.’ Niriri eaní api nioni searariŋápi tíni xixeni imóniŋagi náni rarinjini. ¹⁷ Ayináni nene nijíá ripi imóniŋwini. Ámá xwiyá Kiraiso náni aríá niwiriŋíyo dání diŋí wiwkíroarigíárini. Ámá wí xwiyá apí wáí urarigíápimi dání aríá wiariŋíárini.” urimíini. ¹⁸ Ámá wo “Xwiyá Kiraiso náni wáí rarigíápi Judayí nepa aríá ría wigíawixini?” niránayí, re urimíini, “Aga rixa aríá wigíawixini. Bikwíyo dání re níriniri eánini, ‘Ámá xwiá ríri nírimini ɻweagíyá wigí maŋí rixa aríá wigíawixini. Ámá aŋí nimini ɻweagíyá wigí xwiyápi rixa aríá wigíawixini.’ níriniri eániŋagi náni ‘Judayí rixa aríá wigíawixini.’ rarinjini.” urimíini. ¹⁹ Ámi ámá wo “Xwiyá wáí uragíápi náni Judayí majíá imónagíárani?” niránayí, re urimíini, “Oweoi, émáyí aí nijíá imóniŋánayí, ‘Judayí nijíá mimónagíárini.’ ripaxí menini.” urimíini. Moseso Gorixo náni re niwuriyiri eaní ejagi náni rarinjini, “Judayíne Gorixoní ámá xeŋwí wíyo pírániŋí meariŋagi siŋwí ninaníríná sipí diŋí wiaiwipíráriňi. Ámá seyíné ‘Majíá imónigíyírini.’ wiaawiariŋíayo pírániŋí meariŋagi siŋwí ninaníríná wíki wónipíráriňi.” Moseso e niwuriyiri eaní ejagi náni rarinjini. ²⁰ Judayí “Gorixo émáyo maríái, nenení neamímininíárini.” yaiwiariŋagía aí wíá rókiamoagí Aisaia eni xwiyá Gorixo náni niwuriyiríná ayá igigí mé nerí re niwuriyiri eanjírini, “Ámá omí ge dání winimeaniréwiniri miyariŋíyá Gorixoní rixa siŋwí nanimeagíyírini. Ámá Gorixoní náni yariŋí miwipa egíáyo niiwaniŋjoni xámí piaumímí winijáriňi.” Émáyí náni Aisaia e niriri ríwamiŋí neari aiwi ²¹gí Isireriyí náni Gorixo riŋí ripi ríwamiŋí eanjírini, “Ayí Gorixoní tímáminí obípoyiniri anijí miní wé awiá niwiaxídiríná ná mé ámá maŋí niwiaxíkiri ríwí siwíá yiri yarigíáyo wé awiá wiaxídiŋjárini.” niriri eanjírini.

“Isireriyí áríní bimí Gorixo wá wianariŋípi wímeaarini.” urijí nánirini.

11 ¹Ayináni “Gorixo xegí Isireriyó rixa anijíni ríwí umonjírini.” riminiréini? Oweoi, wí e ripaxí menini. Nioní eni Isireriyí

wonirini. Ebiríamoyá íwiáríawéyí wonirini. Siykí Bejimano tíni imóniŋá wonirini. Nioní e imóniŋáoni aí Gorixo wí ríwí mímomoŋí ejagi náni “Isireri nioní rixa anijní ríwí umoŋírini.” ripaxí menini.” searariní. 2 O xegí ámáyo —Ayí amipí sini mimóniŋáná íá yiyamiximí ejíyírini. Ayo wí ríwí umoŋímani. Wíá rókiamoagí Iraijao náni Bikwíyo níriníri eániŋípi sini majá rimóniŋoi? O Gorixo ayo eni xixe ríwí umówinigíniri xegí Isireriyí náni anijúmí ikaxí nurírná re urijnigini, 3 “Ámináoxíni, dixí wíá rókiamoarigíawami nowamini pikiro joxi náni ridiyowá epíria náni írái onijíyí pipinamí ero ééá ejagi náni joxi diŋí rikwíroŋá yoparoní ɻweajini. Nioní eni nípíkianiro náni rixa píá niariŋoi.” uríragí aí 4 Gorixo píoi urijnigini? “Joxini maríái, ámá níni nioniyá imóniŋíyí 7,000 imónini. Ayí wayá ɻwiá xopaikigí imóniŋí Bíariyi riŋiŋípimi xómíŋí niyíkwiro yayí mumearigíáyírini.” urijnigini. 5 Ayináni ejíná e imóniŋípa agwi ríná eni axípi áríní wí Gorixo xegí wá wianariŋípi tíni xixeni neríná íá neayamixipí áríní wiene ɻweajwini. 6 Gorixo ámáyo íá nuyamixiríná xegí wá niwianiriŋípimi dání íá uyamixijí ejagi náni “Ámaéne naŋí bi yariŋagwi nineaníri náni íá neayamixijírini.” yaiwipaxí menini. Ámá naŋí yariŋagía náni íá nuyamixíri siŋwiriyí, wá wianariŋípi mimóní, mimóní wá wianariŋípi imónimíniři ejírini. 7 Ayináni píoi ripaxírini? Isireriyí wé róniŋí api oimónaneyiniři anijí miní yarigíápi mimónipa egíá aiwi ámá Gorixo xegí diŋí tíni íá uyamixijíyíni xixeni imónigíárini. Wíniyí Gorixoyá diŋíyo dání wigí diŋí rixa wakisí inigíárini. 8 Nioní seararinípi tíni xixeni Bikwíyo dání re níriníri eániŋípa, “Ayí diŋí pírániŋí nimoro ‘Gorixo api neaíwapiyiminíri ríá yarini?’ miyaiwí éírixiníri káká siŋwí aníri aríkwíkwí aríá wíri diŋí xaxá meri epíri wimixijí ejagi náni api e néra nibásáná agwi ríná eni sini yariŋoi.” Bikwíyo dání e níriníri eániŋípa agwi ríná xixeni diŋí wakisí inariŋoi. 9 Depito eni re riŋírini, “Ayí ‘Niwayíróníri ɻweajwini.’ niyaiwiro maiwí ɻweajáná aiwá yayí yaniro náni nimixiro narigíápi diŋí Gorixoxiníyá tíni xe sípogwíniŋí imóniri mítreniŋí imóniri éwinigini. Xe nikiripeaáníri ná eánarigíápiŋí imóniri ríá meaárinarigíápiŋí imóniri éwinigini. 10 Gorixoxí yariŋípi náni siŋwí anopasínpíri náni joxiyá diŋí tíni siŋwí xe síá uyiníri joxi yariŋípi náni majá nero ikárinarigíápi xe anijí aiwá íá xwéniŋí nimearíkwíniři emero éírixini.” Depito e riŋípa gí Judayí nápi xixeni api nero diŋí wakisí inariŋoi.

**“Judayí manjí wiaíkigíá ejagi náni Gorixo émáyíné
yeáyí seayimixemeařiní.” uríŋí nánirini.**

11 Ayináni ámá wo yariŋí re níánayí, “Judayí Jisasomi diŋí miwíkwíropa nero nikiripeaáníri ná neániríniŋí neróná anijí axípi e imónárfwanigíníri egíáraní?” Yariŋí re níánayí, re urimíni, “Aga owoei, ayí wiaíkigíá ejagi náni Gorixo émáyo yeáyí uyimixemeařiní.

Judayí o émáyo naají wiiarijagi siywí niwiniiróná sipí dijí niwiaiwiro Jisasomi dijí owikwírópoyiniri náni e yarini.” urimíini. ¹² Ayí manjí wiaíkigíá ejagí náni agwi ríná Gorixo ámá xwíá tíyo ɻweagíá wíniyo naají ayá wí niwiiri aiwi Judayí Gorixo fá uyamixiñí níni rixa Jisasomi dijí niwíkwírorínayí, émáyo eni naají xwapí ayá wí wiiníárini. Judayí nikíripeaániri ná eánigíá ejagí náni Gorixo émáyo naají ayá wí niwiiri aiwi Isireri Gorixo fá uyamixiñíyí níni Jisasomi dijí niwíkwírorínayí, émáyo niwiirfná xámí naají wiijípa mé ámi seáyi e imóniñípi wiiníárini.

¹³⁻¹⁴ Agwi Romiyo ɻweagíá émáyíné xwiyíá bi osearimini. Gorixo émáyo wáí ouriniri nirowárénapiñóni ejagí náni nloni e neríná ripí eni yariñárini. Gí ámá gwí axfrí imónigíáyí “Gorixo émáyo naají ría wiiariini?” niyaiwiro sipí dijí wiaiwiarigíápimi dání wierkiemeáimiginiri xío émáyo ouriniri nirowárénapiñípi yariñárini. E neríná “Gorixo e éwiniginiri nirowárénapiñípi seáyi e imóniñípirírani?” niyaiwiri yayí tñi néra warinjárini. ¹⁵ Ayí ripí seararinji, “Gorixo Isirerijo ríwí umonjípimi dání ámá xwíá tíyo ɻweagíá wíniyí tñi xío nawíni piyá wírinigíáyí imóniñagía náni Isirerijo ámi numíminiríná ayí rixa xwárípáyo dání wiápñimeáíyíniyí imónipírárini. ¹⁶ Bisíkeríá iwamíó nimixírná xámí bi onimiápi nixeri ‘Ripi, ayí Gorixo nánipirini.’ niyaiwiri táná nápi nipin Gorixoyáñíj imónariñípa Judayí íwiáríawéwa Gorixoyá imónigíá ejagí náni ríwíyo imónigíáyí eni axípi oyá imónipírárini. Íkíá pipinjí wirí ‘Gorixo nánirírini.’ niyaiwiri nitirínayí, rejí eni oyá imóniñípa Judayíyá xiáwo íriñíyí Gorixoyá imónigíá ejagí náni ríwíyo imónigíáyí eni axípi oyá imónipírárini.” seararinji. ¹⁷ E nerí aí ewayí xwiyíá ripí osearimini, “Gorixo xegí Judayo ríwí numoríná íkíá oripí rejínijí bi noreari émáyíné —Seyíné rejí oripí ámá iwiá urarigíá maríái, oripí xegípi yapariñípimi dáninijí rejí eánigíáyínérini. Seyíné Gorixo nimeari wíniyí rejí eánigé seajwirárrí ejagí náni seyíné oripí pipinjípimi dání iniigí níñiríná Judayíyá xiáwo íriñíyo Gorixo naají wiiagípimi dání iniigíñijí níñiri rejí wíniyí tñi pírániñí rejí onarigíárini. ¹⁸ E nerí aiwi Judayo Gorixo ríwí numoríná rejínijí óreanjíyí náni wárixayíné mimónipa époyí. Wárixane oimónaneyinirónayí, xámí pírániñí dijí nyaikirori re móírixini, ‘Rejene pipinjí náni iniigí ímixarijwámani. Pipinjíyí —Ayí Judayíyá xiáwo íriñíyírini. Ayí nene náni iniigí ímixarijwámani.’ móírixini.” osearimini.

¹⁹ Émá Jisasomi dijí wíkwíroarigíáyíné re niránayí, “Nene neaŋwiráriminiri náni ayo óreaŋjírini.” niránayí, ²⁰ re searimíini, “Seyíné anani rariŋjoi. Ayí Jisasomi dijí miwíkwíroarigíápimi dání órea seajwiráriŋjíyíné imónigíáyíné ejagí náni wá mimónipa ero wáyí ero éírixini.” searimíini. ²¹ Gorixo “Rejí íkíá bimi dání noreari ɻwiráriñí maríái, íkíá ná apámi dání eániñípi xe oeánini.” miyaiwí óreanjí ejagí náni émáyíné eni “Xe oeánini.” miyaiwí axípi neaóreanigíniri “Wáyí

éírixini.” seararijnini. 22 Ayináni Gorixo ámáyo wá niwianiríná wiri wikí tñi niwiríná wiri yarijípi náni dijí móírixini. Jisasomí dijí miwikwíropa nerijípimi dání nikiriipeaániri nánijí eánigíáyo Gorixo wilí tñi niwiri aiwi émáyíné wá seawianarini. Seyíné dijí wiwkíroarigíápími dání anijí wá seawaniipaxí imónijánayí, ayí anani wá niseawiaga unírárini. E mepa nerínayí, seyíné eni seawákwi mo náni. 23 Rejí óreámonjínjí imónigíáyí eni dijí miwikwíró yarigíápi rixa emi nimoro dijí wiwkíroánayí, Gorixo wigí óreaje dání ámi ñwirárínírárini. Gorixo anani ámi ñwiráripaxí ejagi náni rarijini. 24 Émáyíné Gorixo íkíá oripí xegípi yaparijínamí dání norearí ámá aiwá omijí neríná mepa yarigíápa nerí ámáyánamí seajñwiráriji ejagi náni xegí anami dání óreajípi anipaxí ámi wigí axínamí ñwiráripaxí imónijagi náni seararijnini.

“Gorixo ámi Isireriyo yeáyí uyimixemeañárárini.” urijí nánirini.

25 Gí nirixímeáyíné, seyíné “Nene dijí émí saímí mojwaénerini.” niyiawiniro “Gorixo xegí Judayo anijíni emi mojírini.” yaiwipírixiniri xwiyáá yumíí imónijí ripí náni majíá oimónípoyiniri mínimónarini. Xwiyáá yumíí imónijípi, ayí ripírini. Émá Gorixo fá uyamixijíyí nñi xio tíamini bipíríe náni Isireriýí nápi dijí wakisí niga upírárini. 26 E néra numáná ejáná Gorixo Isireri niyoní yeáyí uyimixemeañárárini. Nioní seararijápi Bikwíyo dání xwiyáá níriníri eáni jí ripiaú sopijí niwarini, “Éí neamíninío díwí Saioni —Díwí Saioniyi rinijípi Judayíyá anjí e náni rinijípirini. Éí neamíninío díwí Saioni ñweajñwaéneyáo nimóniri Jekopoyá ñwiáriawene uyínií yarijwápi emi neawiaíkimonjírárini.” níriníri eáni 27 ámi wí e “Gorixoni wigí fwí egíápi yokwarimí niwiiríná ‘Ripí niwiimírárini.’ réroárimíini.” níriníri eáni ejípiaú nioní seararijápi tñi xixenirini. 28 Judayí xwiyáá yayí neainipaxí imónijípi riwí numoro náni Gorixomi símí tñi wiarijíyí imónijagía náni Gorixo émáyíné naají seaiiarini. E nerí aí Gorixo wigí xiáwo íriñyo fá uyamixijí ejagi náni xioyá dijí sixí uyinjíyí imónijoi. 29 Gorixo wá niwianiríná anipá niwiri nioniyá oimónípoyiniri wéyo fá numiriríná ámi yarápímíó miwiarijo ejagi náni rarijini. 30 Émáyíné ejíná Gorixomi wiaíkiagía aiwi agwí ríná Judayí xamijíyí wiaíkiarijagía náni Gorixo seyíné ayá searimixariní. 31 Judayí Gorixo émáyíné ayá searimixarijagi niwiniríná sipí dijí niseaiiwiri ámi xio tíamini kinimónáná xamijíyo eni ayá urimixinía náni émáyíné wiaíkiagíápa ayí eni axípi nero xiomí wiaíkiarijoi. 32 Gorixo ámá niyoní Judayorani, émáyorani, ayá urimixíimigíniri “Ámá nñi gí maají niwiaíkiarigíáyírini.” niráriri gwíniyí yárijírini.

“Gorixo dijí émí saímí mojo ejagi náni yayí uméwanigini.” urijí nánirini.

33 Gorixo dijí émí saímí mori nijíá imóniri ejípi aga seayí e imónijagi náni nioní miijí sínjá weánipaxírini. Nene ámaéne dijí o “E éimigini.”

niyaiwiri mojípi náni anijí miní yarijí niga nurane aí “E ría moni?” yaiwipaxene menini. Nene dijí o nimori yarijípi náni anijí miní “Arige nimori ría yariní?” niyaiwirane aí míkípi náni xixeni dijí mopaxene menini.³⁴ Nioni seararijápi Bikwíyo dáni re níriniri eánijípi tíni xixenirini, “Ámináo dijí moarijípi náni ámá wí nijíá rimónijoi? Oweoi. Omí ámá wí píráni jí dijí ureñwípegíáraní? Oweoi.³⁵ Ámá giyí wíniyí xámí wíízápi náni xío wipaxí imónijorini? Oweoi.” níriniri eánijípi nioni seararijápi tíni xixeni imóniní.³⁶ Amípí níni oyá dijí tíni imóniri xegí imónijípa oyá dijí tíni sini imóniri o nánini imóniri ejagi náni rarijini. Nene íníná omí seáyi e numéra úwanigini. “E éwanigini.” nimónarini.

“Ridiywá Gorixo wimónarijípi iníwanigini.” urijí nánirini.

12 ¹Ayináni gí nírixímeáyíné, Gorixo wá neawianayarijagi náni ení rirémixí bí osearimini. Naqwí noni Gorixo náni ridiyowá yárarigíápa sewanijíyíné eni o náni ridiyowá sijí siyikwí míni jí xío wimónarijípíniyí oimónaneyiniróná “Negí dijíyo oxídinaneyi.” miyaiwí “Oyá dijíyo ni oxídaneyi.” niyaiwiro xamiyíyíné mini winíírixini. E neróná Gorixomi yayí umeaniro náni epaxípi tíni xixeni yarijoi. ²Gorixomi mixídarigíáyí yarigíápa axípi mé “E éírixini.” wimónarijípi náni nijíá imónipíri náni segí dijí xámí moagíápi xe sijí bí oneaimixiniri sijwí winíírixini. Xe dijí sijí bí oneaimixiniróná xío wimónarijípi —Api awiaxí imóniri oyá sijwíyo dáni apáni imóniri wé rónijí imóniri ejípirini. Api náni anani nijíá imónipaxírini. ³Nioni Gorixo wá niniwianiri niijípimi dáni niyínéni woxini woxini ripí osearimini, “E imónijáoniríani?” niyaiwiniróná dixí imónijípi náni nímúrori ‘Seáyi e imónijáoniríani?’ miyaiwinípani. ‘E imónijáoniríani?’ niyaiwiniróná dijí wikwíroarigíá woxini woxini Gorixo e epaxo e epaxo oimóniri simixijípi náni dijí nimori dixí nepa imónijípi tíni xixeni ‘E imónijáoniríani?’ yaiwiniríini. Bi osearimini. ⁴Negí wará ná wirími dáni wérani, sikwírani, bí bí iniñwini. Bi bí iniñwápi tíni axípíni yarijwámani. Xixegíni yarijwárini. ⁵E imónijípa axípi Kiraiso tíni ikáriñijwaéne eni re imónijwini. Obaxene aiwí omí dijí wikwíroarijagwi náni ninenení axípi wará ná bimí dáni sikwí wé ayí imónijípániyí nimóniri ikwíronijwini. ⁶Nineneni wá neawianijípi tíni xixeni nineaiiróná xixegíni e epaxí e epaxí oimónípoyiniri neaimixijí ejagi náni xixegíni epaxí imónijwápi tíni xixeni oyaneyi. Gorixo xwiyíá xíoyápi wíá urókiamóírixiniri neaimixánayí, negí dijí wikwíroarijwápi tíni xixeni e éwanigini. ⁷Negí wíniyo arírá wíírixiniri neaimixánáraní, wíniyo wíwapiyíírixiniri neaimixánáraní, ⁸ení rirémixí wíírixiniri neaimixánáraní, xixeni e éwanigini. Negí wíniyo negí amípí ninowiayí inírixiniri neaimixánayí, sipí miwí éwanigini. Negí wíniyo oumenjweápoyiniri neaimixánayí símí nixeadípénirané éwanigini. Negí wíniyo wá wianíírixiniri neaimixánayí, kipiñí miyí yayí tíni éwanigini.

“Kiraiso tíni ikárinigíáyíné apí apí néra úírixini.” urijí nánirini.

9 Segí wíniyo dijí sipí niwiríná mimóní miwíwapiyipa éírixini.
 Sipí imónijípi ríwímini nimamori nanjí imónijípi fá xirífríxini.
10 Xexíxexirímeáyí ayá rírimixí niniro pírániyí menarigíápa inífríxini.
 Negí wíniyo wéyo umeaneyiníro símí xeadípénífríxini. **11** Ríwí siwá miyí
 niríkwíniri éírixini. Ámináomi nixídíróná xíoyá kwíyípi e niífríxini
 seaimixarijípmi siywíríaniyí wiaxídífríxini. **12** Ámináo seaíníápí náni
 dijí ikwímoarigíápmi dání dijí niáfá seainíwinigini. Xeanijí seaímeááná
 xwámámí wíífríxini. Íníná Gorixomí rixijí urayífríxini. **13** Ámá Gorixoyá
 imónigíáyí wí díwí ikeamónarijagía niwiríná segí bi miní wíífríxini.
 Ámá aŋí midájí wí seaímeááná segí aŋíyo náni nipemeámi úírixini.
14 Ámá rímewá seaiarigíáyo Gorixo naŋí wiíwinigini rixijí uríífríxini.
 Ayo uramixíwinigini rixijí murí nanjí imixíwinigini rixijí uríífríxini.
15 Ámá yayí yarijagía niwiróná ayí tíni nawíni yayí ero ɻwí eaarijagía
 niwiróná ayí tíni nawíni ɻwí earo éírixini. **16** Segí wíniyo náni “Wío
 sipíorini. Wío naŋorini.” miyaiwipani. Ná bini axípíni móífríxini. “Seáyi e
 imónijwaéneríani?” miyaiwinipa nero ámá yunigíáyí tíni anani gwiaumí
 niniro eméífríxini. “Nene dijí émí saímí mojwaéneríani?” miyaiwinipa
 éírixini. **17** Sipí seaikáráná seyíné eni xixe sipí miwikáripani. Ámá níni
 “Api neríná xixeni ríya yarini?” yaiwiarigíápi náni dijí níromo éírixini.
18 Dijí mixímini nikwímorí mepa éírixini. Anani nepaxí ejánayí, ámá
 níni tíni piyáti niwiróniro qweáífríxini. **19** Gí dijí sixí seayijáyíné, ríkikiríó
 seaikáríáyo seyíné eni “Pírí oumamoaneyi.” niyaiwiro mé Gorixo wikí ríá
 ápiawíniyí wónijípi xe ayo wímeawíniigini siywí winífríxini. Bikwíyo
 dání ripí níriníri eániŋagi náni seararijini, “ ‘Ríkikiríó yarigíápi náni
 “Gorixoní pírí umamóimigini.” nímonarini. Ríkikiríó seaikáríáyíné
 maríái, niiwaniŋoni pírí numamori ríniŋí wimíáriini.’ Ámináo e riŋírini.”
 Bikwíyo dání e níriníri eániŋagi náni “Sewaniŋíyíné ‘Pírí oumamoaneyi.’
 niyaiwiro xixe miwipa éírixini.” seararijini. **20** E mepa nero Bikwíyo dání
 re níriníri eániŋípa éírixini, “Joxí tíni símí tíni inarigíáyí agwí wiariŋagi
 niwiríná aiwá miní wiríini. Gwíní yeáyí wiariŋagi niwiríná iniigí
 niwiri wiríini. E niwiríná wigí sipí seaiarigíápi náni ayá wimoríini.”
 Bikwíyo dání e níriníri eániŋípa éírixini. **21** Ríkikiríó seaikáríáyo xixe
 sipí niwirónayí, ayí seyíné xopíráriŋíyí seaiarijoi. Sewaniŋíyíné pírí
 oumamoaneyiníri nerónayí, sewaniŋíyíné samiŋíniŋí imixinarijoi.
 Seyíné e mepa nero naŋní niwirónayí, xopíráriŋíyí wiarijoi. Ayináni sa
 apini éírixini.

“Gapimaníyo simajwíyónijí yeáyí wuríñíwanigini.” urijí nánirini.

13 **1** Ámá ayí ayí gapimaníyo simajwíyónijí yeáyí wuríñífríxini.
 Gapimaní wí nímoniróná wigí dijíyo dání imónarigíámani. Gorixoyá

dijíyo dání imónarigíári. O xe oimónípoyiniri sijwí winarijíyíni gapimaníyí imónarigíá enagi náni rarijini. ²Ayináni gapimaníyo ámá giyí wiaíkianiro nerínayí, ayí Gorixo “E oimónípoyi.” yaiwiñípi eni píri rakianiro yarijoi. Ámá e éíyáyí ríá meaárinaniro yarijoi. ³Ayí ripí náni seararijini. Gorixo gapimaní nimóniro seamejweagíáyí naají yarigíáyo ení óí wimixíírixiniri wimixijímani. Sípí yarigíáyo ení óí wimixíírixiniri wimixijírini. “Neamejweagíáyí náni wáyí mepa oemini.” niseaimónirínayí, naajíni eríni. E yarijagía sijwí niseanirínayí, yayí seamepíríári. ⁴Seamejweagíáyí Gorixo seyíné naají seiíírixiniri wimixijí enagi náni seararijini. E nerí aiwi seyíné sípí nerínayí, ení óí eríni. Gapimaníyí kikiáá éwanigíniri iwají fá rixiríjoi? Oweoí, Gorixo sípí néra warigíáyí re oyaiwípoyiniri, “O nene náni wikí wóniñagi náni gapimaníyí pirí e ríá neamamoarijoi?” oyaiwípoyiniri seamejweagíáyí sípí yarigíáyo pirí umamóírixiniri wimixijí enagi náni seararijini. ⁵Ayináni nene ayo simajwíyónijí yeáyí wuríníwanigini. “Pirí mineamamopa epíría nánini simajwíyónijí yeáyí wuríníwanigini.” maríái, “Nene woni woni negí yarijwápi náni niyaiwiniríná ‘Ayo simajwíyónijí niwuríniríná, apáni yarijwini.’ yaiwianíwá náni eni simajwíyónijí yeáyí wuríníwanigini.” seararijini. ⁶“Apáni ríá yarijwini?” yaiwianíwá náni eni gapimaníyo nigwí takisí náni mini wiarijwári. Gorixo neamejweáírixiniri wimixijowa pírániñí neamerjweaniro náni anijí miní yarijagía náni seararijini. ⁷Seamejweagíá giyo pí pí mini wipaxí imónijípi ananí mini wíírixini. Takisí náni pí pí nigwí wipíríá náni imónigíáyo sa ananí mini wíírixini. Simajwíyónijí yeáyí wurínpíríá náni imónigíáyo e wurínírixini. Wé íkwiajwíyo umepíría náni imónigíáyo e uméírixini.

**“Wíniyo dijí sípí niwiríná ñwí ikaxí riniñípi
tíni xixeni yarijoi.” urijí nánirini.**

⁸Seyíné íwí éíapimi dání “Nigwí neaiapei.” searipaxíyíné mimónipa éírixini. Apí mimóní “Dijí sípí neaii.” searipaxípini imóníírixini. Pí náni maríái, ámá wo wíyo dijí sípí niwiríná ñwí ikaxí eánijípi tíni xixeni yarijí enagi náni rarijini. ⁹Bikwíyo dání ripí ripí riniñíyí, “Meánígíáyíné wí tíni íwí minipani. Niwiápínameari ámá mipikipani. Íwí míméapani. Amípí wayá náni sijwí íwí miwinipani.” apí api riniñíyí tíni sekaxí ámi bí eni riniñí ejánayí, níni nawíni nikwieroríná sekaxí ná bimini, Jisaso “Jiwaníoxi náni dijí sípí inarijípa ámá wíyo náni dijí sípí wíírixini.” rijípími íkwikwírí iniñagi náni seararijini. ¹⁰Ámá wo womi nepa dijí sípí niwirínáyí, ñwí ikaxí riniñíyí tíni xixeni yarijoi.” seararijini.

**“Jisaso weapiníáyi aŋwi e ejagi náni pírániñí
éwanigini.” urijí nánirini.**

¹¹Ripí eni osearimini. Agwí ríná nene ñweanjwáiná náni seyíné nijíá imónijoí. Síá Kiraiso niweapíri yeáyí neayimixemeaníáyi nene dijí

iwamíó wiwkfróáná ná jíami imónijípa sini e mimónijagi náni sá wegíayíné wiápínameapaxíná rixa rínarini. ¹² Síá niyiga núsáná rixa wíá nökia warinjípa síá nene xwíá týo týeaníwá náni imónijíyí rixa nórwa warini. Kiraiso weapinjá náni ajwi e imónijagi náni ámá aikí niríriri tarigíápa amipí sipí árífiyíná yarigíápi píni wiárirane ámá mixí náni ikñarigíápa amipí nají ikwáwyíná yarigíápi fá xirirane oyaneyi. ¹³ Ámá ikwáwyíná pírániyí yarigíápa neranéná papikí erane uyínií erane mepa éwanigini. Ámá wí tíni fwí inírane iyí ede dáni onarigíápi monipa éwanigini. Xeanijí rinímerane sipí dijí yaiwinirane mepa éwanigini. ¹⁴ E mepa nerane negí Áminá Jisasí Kiraiso wimónarijípi aiknínjí niyínirane fwí náni feapá neainarijípi yani náni wí dijí mimopa éwanigini.

**“Sérixímeáyo xwíyíá numeariro ‘Sipí yarijoi.’
muripani.” urijí nánirini.**

14 ¹ Ámá Jisasomi dijí niwikwíroríná wigí dijí samijí niwero ududí niwiniro “Api nerínayí, Gorixo negí yarijwápi náni yayí eníreñenjoi?” yaiwinarigíáyo seyíné anani umíminípoyi. Ayí tíni xwíyíá xímixímí inípíri náni umíminípíri náni miseararijini. Najní nero umíminípíri náni seararijini. ² Ámá Jisasomi dijí niwikwíroríná wigí dijí ejí neániro wí ududí miwinipa nero “Api nerínayí, Gorixoyá siywíyo dáni anani yarijwini.” yaiwinarigíáyí pí pí reaxí winíípi anani narigíárini. Ámá Jisasomi dijí niwikwíroríná wigí dijí samijí wearigíáyí najwí miní aiwáni narigíárini. ³ Ámá “Pí pí reaxí winíípi anani nipaxírini.” niyaiwiro narigíáyí ámá “Najwí ninipaxímani.” niyaiwiro minarigíáyo peayí miwianipa oépoyi. Ámá najwí minarigíáyí ení pí pí reaxí winíípi anani narigíáyo xwíyíá numeariro “Nipikwini miyarijoi.” muripa oépoyi. Ayo Gorixo rixa umíminijí enjagi náni rarijini. ⁴ Pí pí anani narigíáyo xwíyíá numeariro “Nipikwini miyarijoi.” urarigíá giyíné ámá woyá xináwáníjí nimóniro omijí wiiarigíáyo xwíyíá numeariranénayí, “Apáni yarijwini.” riseaimónarini? Oweoi, xwíyíá numeariríná “Sipí yarijoi.” uríri numíminiri “Anani yarijoi.” uríri epaxo ná woní wigí bosíworini. Ayí najwí ninirínárani, minipa nerínárani, wigí bosíwo —O Áminá Gorixorini. Oyá dijí tíni xíomí dijí niwikwíróa upaxí enjagi náni o anani umíminíjárini.

⁵ Ámá wí “Síá ayí wí tíni xixeni mimónini. Gorixoyá siywíyo dáni ayá tíjíyi ría imónini?” yaiwiarigíárini. Wí “Síá wiyi seáyi e mimóní níni Gorixomí yayí umeaníwá náni apáni ría imónini?” yaiwiarigíárini. Ámá ayí ayí “Síá wiyi seáyi e imónijírani? Níni axípi imónijírani?” niyaiwiríná “Nioni e riyaiwiarijini?” niyaiwiri ipimóníírixini. ⁶ Ámá “Síá ayí seáyi e imónijíyírani?” niyaiwiro xídarigíáyí Ámináo nene yarijwápi náni yayí owininiri náni e yarigíárini. Ámá pí pí reaxí winíípi narigíáyí ení Ámináo nene yarijwápi náni yayí owininiri náni

narigíárini. Ayí anani niniróná wigí narigíápi náni Ámináomi yayí wiariġíá ejagi náni rarijini. Ámá naļwí minarigíáyí eni Ámináo nene yarijwápi náni yayí owininiri náni “Apí minipa oyaneyí.” niyaiwiro xídarigíárini. Ayí eni wigí narigíápi náni Gorixomi yayí wiariġíárini.

⁷Ayí ripi seararijini. Negíyí wo xíomini yayí winini náni siŋí ḥweapaxímani. Xíomini yayí winini náni “Opémini.” yaiwipaxímani.

⁸Nene sini siŋí niŋwearíná ayí Ámináo nene yarijwápi náni yayí owininiri yarijwárini. Pí pí neríná Ámináo yayí owininiri yarijwárini. Niperíná eni yayí owininiri pearijwárini. Ayináni nene niperínárani, sini siŋí niŋwearínárani, newaniјene yayí inaníwaniri mé sa Ámináo yayí wininía náni éwanigini. ⁹Ayí ripi náni seararijini. Kiraiso ámá pegíáyo tíni mipé sini siŋí ḥweagíáyo tíni wigí Ámináo imónimíániri rixa niperi ámi wiápínameají ejagi náni seararijini. ¹⁰Kiraiso ámá niyiyá Ámináoni imónímiginiri niperi wiápínameají aí diŋí samiŋí wegíáyíne pí náni segí sérixímeá diŋí ejí eániјí tígíáyo xwiyíá numeariro “Sípí yarijoi.” urarijoi? Diŋí ejí eániјí tígíáyíne eni pí náni segí sérixímeá diŋí samiŋí wegíáyo peayí wianarijoi? Gorixo ámá niyoní xwírixí umeníyái ninenení neameníá ejagi náni seararijini. ¹¹Bikwíyo dání re niriniri eániňi, “Ámináo re rijírini, ‘Aniјí noní ḥweajóni, niiwaniјoni imóniјápimi dání seararijini. Ámá níni Gorixoni náni xómiňí niyíkwiróná yayí ninimero woákíkí niniróná “Niyoni náni Ámináoxi, ayí joxirini.” níripírárini.’ Ámináo e rijírini.” Bikwíyo dání e niriniri eániјagi náni “Ámá ninenení xwírixí neameníárini.” seararijini. ¹²Ayináni nene nijíá re imóniјwini. Pí pí newaniјene ejwápi náni Gorixo xwírixí neamearíná “Ayí apí náni e ejwárini. E ejwárini.” nura waníwárini.

“Sérixímeáyo óreámioapaxí imóniјípi miwíwapiyipani.” urijí nánirini.

¹³Ámá niyoní xwírixí umenío, ayí Gorixo ejagi náni Jisasomi diŋí wikwíronjaéne xwiyíá xixe nímearinirane “Nípíkwini miyarijoi.” rinarijwápi sini mìrinipa nerane diŋí pírániјí re neyírori éwanigini, “Negí nírixímeá sípí epírixiniri nikirípeaánipaxí imóniјípirani, nóreámioapaxí imóniјípirani, bì miwíwapiyipa éwanigini.” Diŋí e neyírori éwanigini. ¹⁴Nioni Áminá Jisaso tíni ikáriňiјápimi dání nijíá nimóniri diŋí re niyaiwiri nipimónini, “Pí pí ámá narigíápi niniríná bì piaxí weánipaxí menini.” niyaiwiri nipimónini. E nerijí aí ámá “Apí niniríná piaxí neánipaxíráni?” yaiwiarigíá gyí gyí ayíni aiwá apí piaxí weánipaxí imónini. ¹⁵Segí diŋí tíni “Apí anani nipaxípirini.” niyaiwiro niniróná wíwapiyarigíápimi dání sérixímeá axípi nemáná “Sípí imóniјípi níáoniríani?” niyaiwiri xwírá nikixénirínayí, “Ayo sini diŋí sípí niwirane pírániјí umeariјwini.” riseaimónarini? Kiraiso yeáyí uyimixemeámíániri upeníј ejagi náni sérixímeáyo segí narigíápimi dání xwírá miwíkixepani. ¹⁶Ayináni segí “Anani nipaxípirini.” niyaiwiri narigíápimi

sérixímeá wí niseaxídiro axípi nerijípimi dání piaxí niweánirínayí, ámá wí segí yarigíápi náni “Ayí sipí imónijípi yarijoi.” ripírixiniri apí e mepaní. ¹⁷Ayí ripí náni seararijini. Gorixo, xwioxíyo páwianíwáomí ínimi niwuríniranéná ayí xwiýá iniigí tñi aiwá tñi náni “Apí nipaxírini. Apí minipaxírini.” raníwá náni ínimi wurínarijwámani. Ayí wé rónijí imónijípi xídirane ámá tñi piyá wírinirane kwíy Gorixoyápimi dání dijí niáf neainiri yaníwá náni ínimi wurínarijwárini. ¹⁸Ámá e nero Kiraisomi xídarigíá giyí giyí Gorixo “Ayí apáni yarijoi.” yaiwiri ámá “Ayí mimiwíáró xixeni yarijoi.” riro yarigíáyí ejagi náni rarijini.

¹⁹Ayináni “Nene yarijwápimi dání ámá niwayíroníro ñwearo wigí dijí wíkwíroarigíápi yóí imóniro epaxí imónijípini oyaneyí.” niyaiwiro xaíwí fá xirírixini. ²⁰Aiwá segiyí wí “Iwjíári.” yaiwiarigíápi ninirijípimi dání Gorixo eminiri yarijípi mipineamónijí oyaneyí. Pí pí ámá narigíápi Gorixoyá sijwíyo dání anani nipaxí imónijagi aí ámá bí níniri wíyo óreámioaniri wimixáná ayí sipí yariní. ²¹Nañwí ninirínáraní, iniigí wainí ninirínáraní, pí pí neríná apími dání segí sérixímeá óreámioapaxí imónijípi mepa nerónayí, ayí nañj yarijoi. ²²Seyíné woxini woxini Gorixo sijwí raniye dání “Iniigí wainí tñi nañwí tñi náni emíápi náni e ipí riyaiwijini?” niyaiwiro ipimónírixini. Ámá iniigí wainí tñi nañwí tñi náni dijí niyaikirómáná “E neríná ayí ananirini.” yaiwinarigíápini xídarigíáyí wigí dijípí “Nioni sipíni yarijini.” miyaiwinipa yarijagía náni yayí winarijíri. ²³E nerí aiwi ámá wigí dijí tñi “Nioni api niniríná Gorixoyá sijwíyo dání nipikwini mimónijáná ría narijini?” yaiwinarigíápi niwiaíkíniri nerínayí, wigí dijíyo dání “Sipí ría yarijini?” yaiwinarigíárini. Ayí “E neríná apánirini.” yaiwinarigíápi tñi xixeni mé niwiaíkíniri náni wigí dijípimi dání “Nioni sipíni yarijini.” yaiwinarigíá ejagi náni rarijini. “Gorixoyá sijwíyo dání ayí e anani epaxenerini.” miyaiwiní ejípi arfkí nerínayí, ayí íwí yarijoi.

**“Negí neaimónarijípimini mixídiní wíniyí
wimónarijípimi eni xidíwanigini.” urijí nánirini.**

15 ¹Nene Jisasomi dijí niwikwíoranéná dijí ejí eániyí tñjwaéne negí neaimónarijípi nánini mixídiní re yaiwíwanigini, “Ámá Jisasomi dijí niwikwíoro aí wigí dijí samijí wegíáyí amípí Gorixoyá sijwíyo dání anani epaxí imónijípi náni ududí nero ‘Nepa e epaxímani.’ niyaiwiro xídarigíáyíráni?” niwiaiwimáná niyunírane éwanigini. ²E neranéná nene dijí samijí wegíáyo nañj wiiarijwápimi dání síkíkí oomixaneyiniri wigí yayí winipaxí imónijípimi xidíwanigini. ³Ayí ripí náni seararijini. Kiraiso aí xegí wimónarijípimini mixídiní xio Gorixomí urijípi náni Bikwíyo re níriniri eániyípa, “Ámá joxí ikayíwí rimeeararigíápi ayí nioni eni níriárini.” Bikwíyo dání apí níriniri eániyípa Gorixo wimónarijípimini xidíjí ejagi náni re seararijini, “Negí neaimónarijípimí mixídiní dijí samijí wegíáyí

wimónarinjípimi xídíwanigini.” seararijini. ⁴Xwiyáa ejíná Bikwíyo níriri eagíá giyí giyí nene íá niroranéná éwapíníwaniginiri eagíárini. íá niroranéná anijí miní xídpaxí imónirane dijí sixí ínirane ejwápími dání dijí Gorixo neaiiníápi náni ikwímófrixiniri eagíárini. ⁵“Gorixo —O ámá dijí sixí íniro xíomí anijí miní xídiro epíri náni anani wimixarijorini. O seyíné ‘Kiraisi Jisaso ejípa nerane oxídaneyi.’ niyaiwiróná dijí axípini xiriro nawíni nimónimáná pírániójí ñwearo éfrixiniri seaimixíwinigini.” nimónarini. ⁶“Seyíné dijí axípini tígíáyíné nimóniro náni mají ná bámi dánñijí níriro omi —O negí Áminá Jisasi Kiraisomi xanorini. Omi seáyi e uméfrixiniri e seaimixíwinigini.” seararijini.

“Kiraiso ‘Émáyo ení yeáyí uyimixemeáimigini.’
yaiwjípí tíni xixeni e ejírini.” urijí nánirini.

⁷Ayináni Kiraisomi dijí wíkwíroarijwaéne yarijwápími dání ámá Gorixomí seáyi e umepírfia náni “Kiraiso neamíminiójípa negí wíniyo ení oumíminaneyi.” niyaiwirane xixe míminíwanigini. ⁸Nioni seararijápi, ayí ripirini. Kiraiso “Gorixo dijí ujwíráripaxí imónijoríani?” yaiwinirane “Aríowami Gorixo wigí símimañjíyo dání ‘Niseaiimírári.’ réroárijípi xixeni neaiñjíráni?” yaiwinirane yaníwá náni xío iyí símí só wákwíniñjwaéneyá inókiniójí nimóniri arirá neaiñjírini. ⁹Judayene arirá neaiñjíni maríái, émáyí ení Gorixo wá niwianiri wiñjí enagi náni xíomí yayí uméfrixiniri ayo ení Kiraiso arirá wiñjírini. Émáyí náni nioni seararijápi Bikwíyo níriniri eániñjí tiyí tíni xixeni imónijagi náni seararijini. Wí e ayí re níriniri eánini, “Ayináni ámá émáyí aríá egíe dání Gorixoxí náni woákfkí wíri dixí yoí níriríná soñjyo dání ríri emíárini.” níriniri eánini. ¹⁰Ámi wí e ení re níriniri eánini, “Émáyíné Gorixo xegí Judayí tíni yayí éríxini.” níriniri eánini. ¹¹Ámi wí e ení re níriniri eánini, “Émáyíné niyínéni Ámináomi yayí uméfrixiní. Ámá nímini ñweagíáyí níni yayí uméfrixiní.” níriniri eánini. ¹²Ámi wíá rókiamoagí Aisaiao níriri eanípími ení re níriniri eánini, “Xiáwo Jesoyá piaxíyo dání wo niwiaroríná mixí ináyí nimóniri émáyo umeñweenírári. Émáyí dijí ‘Pírániójí neaiñío, ayí oríani?’ niyaiwiro wíkwímoarírári.” níriniri eániñjagi náni seararijini. ¹³“Gorixo —O ámá dijí ‘O nañjí e neaiiníári?’ niyaiwiro wíkwímoaríjápi náni wimixarijorini. O seyíné xíomí dijí niwíkwíroríná dijí niíá seainiri niwayíróniro ñwearo epírfia náni xwapí ayá wí seaiíwinigini.” nimónarini. Seyíné ejí eániñjí oyá kwíyípí ejí sixí seaeámixijípími dání “Gorixo e neaiiníári?” niyaiwiro dijí niwíkwímoríná ayá wí wíkwímófrixiniri “Gorixo apí seaiíwinigini.” nimónarini.

Poro xío émáyo wáí urimépí náni yayí winijí nánirini.

¹⁴Gí nírixímeáyíné, nioni ení seyíné náni dijí re niseaaiwiri nipimónini, “Ayí wigí wíniyo nañjí wiipaxí imónijípi náni níjá

imóniro wiwini xixe éwapínpaxí imóniro egíayí ejagi náni wíniyo naají imónijípi onimiápi bì miwií xwapí ayá wí niwiia warigíárini.” niseaiaiwiri nipimónini. 15 E niseariri aí seyíné xwiýá bi bi dijí seaimómi náni payí rina neáa nuríná ayá igigí mé niriri eáárini. Ayí riþí nánirini. Gorixo wá niniwianiri 16 Kiraisi Jisaso náni émáyo wáí uríwiniginiri nirípeajírini. Émáyí xegí kwiyí ámá xíoyá wimixarijípmi dání aiwá peaxí tiniþí Gorixo wimónarijípmiñí oimónipoyiniri nioni ámá apaxípá nimóniri yarigíániþí neríná xwiýá Gorixo támíni imónijí yayí neainipaxí imónijípi wáí urarijáriní. 17 Ayináni Kiraisi Jisaso tíni ikáriniþíjáoni ejagi náni Gorixomi nuxídírná yarijápi náni mixí meakfíninipaxfríni. 18-19 Nioni seáyi e nikáriniri amipí wí náni mirí sa Kiraiso nioni yarijápmi dání ejípi nánini orimini. Nioni émáyí tímíminí wáí uriri Gorixoyá kwiyípi ejí nímixinjípmi dání emimí tíni ayá riwamónipaxí imónijípi tíni wíwapiyiri yarfína ayí aríá niniro náni Jisasomi dijí wíkwírogíárini. Ayináni iwamíó Jerusaremi dání néra neméisáná Iririkami piropenisí tímí e náni ami ami nemeríná xwiýá Kiraiso náni yayí neainipaxípi nímíni fá meárijanigini. 20 Api e neríná “Kiraiso náni nijíá imónigíámi ourimemini.” mímimóní “Majíá imónigíámi ourimemini.” niywíwiri e ejárini. “Ámá wo síjá aají náni xámi tiwayirojyo omirimini.” mímimónijí ejagi náni e ejárini. 21 “Majíá imónigíámi ourimemini.” ninimóniri ejápi Bikwíyo re níriniri eániþípi tíni xixeni imónini, “Ámá o náni sini murémeániþí siywí winipírári. O náni xwiýá aríá miwigíáyi nijíá imónipírári. E níriniri eániþípi tíni nioni ejápi tíni xixeni imónini.

“Sipeni náni nuríná Romiyo imani seamúrómírári.” urijí nánirini.

22 Ayináni seyíné támíni obiminiri xwapí ayá wí nínimóniri aí e ejápi áxejwarí niniga warijagi náni wí nibipaxí nimónijímani. 23 E neri aí nioni tía rímini wí e sini urimepaxí mimónipa eri xwiogwí obaxí nimúroaríná ení ámi ámi “Romiýí támíni úimigini.” nimónayiri ejí ejagi náni 24 nioni “Sipeni piropenisíyo náni nuríná seyíné ení siywí niseaga seamúróimigini.” nimónarini. “Seyíné tíni xwiýá niseajwaxa seamúroaríná gí dijí bi yayí onininiri óí e náni aiwá bi niapowáriírixini.” nimónarini. 25 “E éimigini.” nínimóniri aí anigwi ámá Gorixoyá imónigíá Jerusaremi ñweagíáyo arírá wiminiri e náni warijini. 26 Ámá Gorixoyá imónigíá Masedonia piropenisíyo tíni Giriki piropenisíyo tíni ñweagíáyí, ayí ámá Gorixoyá Jerusaremiyo ñweagíá díwí ikeamónarigíáyo arírá wíwaniginiri raúroáarinigíá ejagi náni nioni nigwí api nimeámi e náni warijini. 27 Wiwanijíyí wigí dijí tíni yayí nero “E éwanigini.” rinigíawixini. E neri aí “Émáyí ayo arírá miwipaxí imónigíáyírini.” riseaimónarini? Oweoi, Judayí Jisasomi dijí wíkwírogíáyo dání émáyí xwiýá yayí neainarijípi aríá niwiro dijí niwíkwíroríná kwíyí tígíáyí

nimóniro nání wiwaninjyí eni ayo wigí amípí bi tíni arirá wipaxí enagi nání rarijnini. ²⁸Ayináni wigí raúroaárinigíápi nímeáa nuri miní niwiri “E nirémoríná éimigini.” nimónarijnípi nipini niyárimoni Sipeni piropenisíyo nání nuríná seyíné tíjimaní seamúrómfárini. ²⁹Nioni re niyaiwiri nijá imónijini, “Seyíné tíjíminí nibiri seaimeááná Kiraiso naají nineaiiríná bi onimiápi mineaiiní ayá wí neaiinírárini.” niyaiwiri nijá imónijini.

³⁰Gí nirixímeáyíné, anigwi ejí rirémixí bi ripi oseaimini. Seyíné negí Áminá Jisasi Kiraiso nání dijí moro negí nirixímeá nání dijí sipí wianíwá nání kwiyípimi dání imónijwápi nání dijí moro nero Poroni tíni nawini gwí nimóniro nioní nání anijí miní Gorixomi rixijí nuriyíríxini. ³¹⁻³²Nioni Gorixo niwimónirijípimi dání seyíné tíámíni yayí tíni nibiri seyíné tíni xwiyíá niywearnijípimi dání dijí sixí inímia nání rixijí re nuriyíríxini, “Judia piropenisíyo ɻweagíá xwiyíá yayí neainarijnípi aríá miwí wiafskariygíáyí omí wííápimi dání éí umínei.” nuriyíríxini. Nioni Jerusaremi nirémoríná eni ámá Gorixoyá e ɻweagíáyí arirá nioní wimíápi nání yayí winíwiniginiri Gorixomí rixijí nuriyíríxini.

³³Gorixo —O anani ámá niwayiróniro ɻweapíri nání wimixarijnori. O seyíné dijí seakikayówinigini. “Api e éwinigini.” nimónarini.

Yayí Poro wiowárijnípi nánirini.

16 ¹Nioni negí nirixímeáí Pibíyi rininjí —Í Jisasoyá siyikí imónigíá Segíria ɻweagíáyo sají wurínaaroarijní wírini. “Í apíxí awiaxí wírini.” seararijnini. ²Í seyíné tíámíni nibiríná seyíné “Í eni Ámináo tíni ikárininjí wírani?” niyaiwiro umíminíríxini. E neríná úrapí miwí ámá Gorixoyá imónigíá wigí wíniyo umíminípaxí imónijípa axípi numíminiro pí pí nání ikeamóníagi niwiniróná arirá wíírixini. Ayí ripi nánirini. Í ámá ayá wíyo arirá wíri nioní eni arirá níri yarijní enagi nání rarijnini.

³Pirisiraími tíni xiagwo Akwiraomi tíni “Poro yayí eaiwárenapijoi.” urípoyi. Ayaú nioní Kiraisi Jisasomí nixídíri yarijnápi nání gwí nimónigíýaúrini. ⁴Nioni éí ninimíniri nání yoí mayí nimóniri egíýaú enagi nání Gorixomí yayí wiarijnáriní. Nionini mariái, émá Jisasoyá siyikí imónigíá nimini ɻweagíáyí eni ayaú nání yayí wiariygíáriní.

⁵Jisasoyá siyikí imónigíá xíomi yayí wianiro nání aji ayaúyáiwámi awí eánarigíáyo eni “Poro yayí seaiwárenapijoi.” urípoyi.

Epinitasomí —O gí dijí sixí uyiňáorini. Esia piropenisíyo ámá níni siní ejáná xámi Kiraisomí dijí wíkwírojo, ayí orini. Omí eni “Poro yayí siowárénapijoi.” urípoyi.

⁶Mariaími —Í seyíné arirá oseaiminíri anijí miní ejíriní. Ími eni “Yayí siowárénapijoi.” urípoyi.

⁷Adironikasomí tíni Juniasomí tíni awaúmi eni “Yayí eaiwárenapijoi.” urípoyi. Awaú nioní tíni axígwíonérini. Awaú nioní tíni nawini gwí ajiýo

ŋweanjwáwaúrini. Nioni sini Kiraisomi diŋí miwikwíronjáná awaú xámí o tíni ikárinigíwaú imónigíríni. Wáí wurimeiarigíá seáyi e imónigíáyí waúrini.

⁸ Abirietasomi —O Ámináoyá wo nioni diŋí sixí uyijáorini. Omi eni “Yayí siowárénapijoi.” urípoyi.

⁹ Ebanomi —O Kiraisomi nixídíri yarijwápi nání gwí nimónijíyí worini. Omi tíni gí diŋí sixí uyijáo, Sitekisomi tíni awaúmi eni “Yayí Eaiwárénapijoi.” urípoyi.

¹⁰ Aperisomi —O Kiraisomi nixídíriná mimiwiáró pírániyí xídarijagi wínarijwá worini. Omi eni “Yayí siowárénapijoi.” urípoyi.

Arisitoburasoyá aniwámi wearigíáyo eni “Yayí seaiwárénapijoi.” urípoyi.

¹¹ Yegí axowawi Xerodionomi eni “Yayí siowárénapijoi.” urípoyi.

Nasisasoyá imónigíáyo —Ayí Ámináoyá wí imónigíáyírini. Ayo eni “Yayí seaiwárénapijoi.” urípoyi.

¹² Tiraipinaími tíni Tiraiposaími tíni —Ípaú Ámináomi nixídíriná ámá wí eni oxídípoiniri ríwí nírikwíniri anijí miní yarigíípaúrini. Ípaúmi eni “Yayí eaiwárénapijoi.” urípoyi.

Gí diŋí sixí uyijáo, Pesisomi —O Ámináomi nixídíriná wíniyí eni diŋí owikwírpoiniri anijí miní yarijorini. Omi “Yayí siowárénapijoi.” urípoyi.

¹³ Rupasomi —O Ámináomi nixídíriná mowiáá xídarijomani. Omi “Yayí siowárénapijoi.” nuriróná xináími —Í omi xináí gí inókíniyí imónijírini. Ími eni e urípoyi.

¹⁴ Asigíritasomi tíni Pirigonomi tíni Xemisomi tíni Patirobasomi tíni Xemasomi tíni negí nírixímeá awa tíni ŋweagíáyo eni “Yayí seaiwárénapijoi.” urípoyi.

¹⁵ Pirorogasomi tíni xiepí Juriaími tíni Neriasomi tíni xinapími tíni Oribasomi tíni ámá Gorixoyá imónigíá ayí tíni ŋweagíáyo eni “Yayí seaiwárénapijoi.” urípoyi.

¹⁶ Jisasoyá siyikí imónigíáyíné yayí niniróná yayí óí eáneníírixini. Jisasoyá siyikí imónigíá ŋweagíá apí api nipiní yayí seaiwárénaparijoi.

“Áma xepixepá orónaneyiniro seaiwapiyariigíáyí siŋwí winaxídírixini.” uríjí nánirini.

¹⁷ Gí nírixímeáyíné, ejí rirémixí bi ripí oseaimini. Seyíné ámá mixí orinípoiniri seaiepisiro óréamioápoyiniri seaiwapiyiro yarigíáyo —Ayí none seaiwapiyinwápi niwiaíkro xegí bi seaiwapiyaniro yarigíáyírini. Ayo siŋwí winaxídípoyi. Siŋwí niwinaxídíróná ayí tíni gwiaumí minipa époyi. ¹⁸ Ayí ripí nání seararijini. Áma e yarigíáyí nepa Áminá Kiraisoyá xináíwániyí nimóniro omijí wiariigíáyímani. Reaxí winarinjípi nánini diŋí nimoro yarigíáyírini. Ayí diyimání ikaxí nuríro

weyí umeararigíápimi dání ámá maiwí “E neaíwapiyaniro ría yarijoi?” miyaiwí egíáyo yapí wíwapiyarigíárini. ¹⁹“Romí ɻweáyí xwiyíá yayí neainarijípi ríwí mumó pírániñí xídaríjoi.” riniñípi aŋí nímíni yaní iwénimejí ejagi náni nioni seyíné náni yayí ninaríni. E nerí aí ámá nioni seararijáyí yapí seaíwapiyipírixiniri seyíné naŋí imónijípi náni diŋí émí saímí moro sítí imónijípi náni majíá ero oimónípoyiniri nimónarijagi náni rarijini. ²⁰Nioni seararijápi seyíné xixeni nerínayí, Gorixo —O anani ámá niwayiróniro ɻweapírfá náni wimixarijoríni. O sini mé obomi xopirárí niwimáná seyínéyá suyimajwíyo wáriníárini.

“Áminá Jisaso wá seawianíwinigini.” nimónaríni.

“Ámá tiyí yayí seaiwárénapáoi.” urijí nániríni.

²¹Timotio —O Kiraisomi nixídíri yarijápi náni gwí nimónijí woríni. O yayí seaiwárénapijoi. Nioni tíni axígwiowa, Rusiaso tíni Jesono tíni Sosipatao tíni eni yayí seaiwárénapáoi. ²²Tetiasoni —Nioni Poro áwaŋí níraríná payí rína eaarijáonírini. Nioni eni Ámináoyáyíné yayí seaiwárénapijíni. ²³Gaiaso —O Poroni xegí aŋíyo ɻweaŋáná pírániñí nímearijoríni. Jisasoyá siyikí imónigíá aŋí ripimi ɻweagíyí xegí aŋíyo awí eánipíri náni umíminarijoríni. O eni yayí seaiwárénapijoi. Erasitaso —O aŋí ripimi dání gapimaníyíyá nigwí menjweaŋoríni. O tíni xogwáo Kwotaso tíni awaú eni yayí seaiwárénapíii. ²⁴[Áminá Jisasi Kiraiso seyíné niyínéni wá seawianíwinigini. “E imóníwinigini.” nimónaríni.]

“Gorixomi seáyimi uméwanigini.” urijí nániríni.

²⁵⁻²⁶Seyíné xwiyíá yayí neainarijípi —Xwiyíá api Jisasi Kiraiso náni nioni wáí urarijápi tíni xixeniríni. Api ejíná dání ínimi yumíí imónijípiríni. Ínimi yumíí nimóga bagí aiwi agwi rína rixa wíá wókímixinijípiríni. Émá nímíni ɻweagíyí wí aríá niwiro diŋí owikwírópoyiniri Gorixo —O anijí noní ɻweaŋoríni. O ejíná dání “E imóníwinigini.” ráriŋípa wíá rókiamoagíawa eagíápi wáí urimearijwápimi dání émá nímíni ɻweagíyí títí e rixa siŋjáni áwaŋí rináriŋípiríni. Xwiyíá api xaíwí íá oxírípoyiniri seaimixipaxo, ayí Gorixoríni. ²⁷Díŋí émí saímí mori ɻwíá imóníri ejo, ayí oniríni. Omi Jisasi Kiraiso neaiiŋípi náni diŋí nimoriŋípimi dání yayí seáyí émi oumeaneyi. “E éwanigini.” nimónaríni.